ANUL I. Nr. 8 OCTOMVRIE 1934

VIAȚA ILUSTRATĂ

BCU Cluj / Central University Library Cluj

† GHEORGHE BOGDAN DUICĂ

1866—1934

Anul I Sibiu, Octomvrie 1934 Nr. 8

VIAȚA ILUSTRATĂ

Director: NICOLAE COLAN

JALEA „FRĂȚIEI“

† GHEORGHE BOGDAN DUICĂ

Bătrânul profesor şi academician — cu sufletul atât de tinăr — Gh. Bogdan Duică s'a mutat dintre noi. A murit la şcoală, dupăcum era şi firesc. Se dusese la Braşov pentru a prezida examenele de bacalaureat în oraşul său natal, în centrul de veche şi glorioasă tradiţie culturală şi ortodoxă, care a dăruit neamului distinsa familie de cărturari a Bogdanilor.

Cu adormirea întru Domnul a lui Gh. Bogdan Duică studenţimea pierde un povăţuitor dintre cei mai înţelepţi şi un prietin dintre cei mai sinceri, istoria literaturii româneşti — ca disciplină ştienţifică — pe unul dintre adevăraţii ei întemeietori, gazetăria *serioasă* pe unul dintre cei mai pasionaţi şi mai înţelepţi slujitori, iar cultura românească peste tot pe unul dintre cei mai proeminenţi reprezentanţi şi apostoli ai săi.

Intrat în viaţă cu pregătirea temeinică a unui tinăr de o rară inteligenţă şi pasiune de carte, ca gazetar la „Tribuna“ din Sibiu, la „Gazeta Bucovinei“ sau la ziarele din capitală a fost un viteaz ostaş al revendicărilor culturale şi politice ale neamului românesc de sub stăpânirile străine şi un făclier neadormit al conştiinţei naţionale. Pentru această eroică luptă, a trebuit să îndure — în timpul răfuielii celei mari pentru întregirea neamului — calvarul deportării în Bulgaria.

Pe tărâmul istoriografiei literare Gh. Bogdan Duică este un precursor al cercetărilor migăloase duse până la acrivie. Avea un cult deosebit pentru amănuntul inedit, preţios totuşi pentru caracterizarea unei epoci sau a unei figuri literare. Această pasiune i-a dat putinţa să alcătuiască o serie de monografii literare, cărora din punctul de vedere al amănuntului istoric şi din al atmosferei în care au trăit scriitorii, nu li se mai poate adăoga nimic.

Spirit pasionat după adevăr, oricât de crud ar fi fost şi oricât de jenant pentru unii oameni — Gh. Bogdan Duică avea şi curajul să-l spună oriunde, oricând şi oricui.

Cu eroismul atitudinii sale rectilinii şi-a făcut şi mulţi duşmani. Nu i-a păsat de ei — cum nu au fost în stare să-l măgulească vr'odată binemeritatele laude ce i s'au adus. Gh. Bogdan Duică n'a avut un cult al formei. Nu-i plăcea să-i zică spinului trandafir, sau mătrăgunei viorea. Vecinic preocupat de fondul problemelor, forma expunerii îl interesa numai până la claritate şi preciziune. De aceea stilul lui era nervos, abrupt, bolovănos. Ca pentru firile ce-i semănau: sincere şi eroice, în stare să privească realitatea aşa cum e, nu înmuiată în miere sau încadrată în cununi de flori binemirositoare.

Acesta este savantul Gh. Bogdan Duică. Filosoful, academicianul şi luptătorul în arena culturii şi vieţii sociale: rob al adevărului spus fără reticenţe.

Omul? O, cât de fericiţi am fi, dacă sub mutrele adeseori atât de blajin mascate şi atât de mieroase la vorbă ar bate o inimă de român şi de creştin cum a bătut sub colţurosul chip al respectatului, iubitului şi neuitatului moş Duică!

•

In timpul din urmă marele savant era ispitit mai ales de problemele bisericeşti.

Când în primăvara anului 1932 s'au adunat la Cluj câteva mii din cei mai distinşi fii ai sfintei noastre Biserici şi ai neamului românesc spre a alcătui *„Frăţia ortodoxă română“*, nimeni n'a clocotit de un mai sacru entuziasm decât adânc regretatul Gh. Bogdan Duică. Entuziasmul lui isvora din convingerea, că neamul nostru nu poate fi îndreptat pe drumul renaşterii sale morale şi al marilor biruinţi spirituale, decât cu ajutorul Bisericii strămoşeşti, al încercatelor ei tradiţii şi al izbăvitoarelor ei poveţe. Entuziastul ortodox adormit întru Domnul era convins mai departe, că în această măreaţă operă, maica ocrotitoare a neamului are lipsă de concursul devotat al fiecărui fiu al ei şi în primul rând de concursul credincioşilor ei cărturari.

Preţuind după cuviinţă vrednicia şi jertfelnicia misionară, ca şi prestigiul cultural al lui Gh. Bogdan Duică, „Frăţia Ortodoxă Română“ l-a ales dela întemeierea ei preşedinte al secţiei arhiepiscopiei noastre.

In această demnitate ilustrul defunct a propovăduit cu cuvântul vorbit şi tipărit deopotrivă virtuţile marilor mucenici ai ortodoxiei româneşti, ca prin ele să aprindă şi să înteţească în sufletul generaţiei de azi şi de mâine flacăra sfântă a iubirii de neam şi

de „lege". Pentru această binecuvântată râvnă şi neadormită osteneală cheltuită în slujba marilor idealuri creştineşti şi româneşti — ca şi pentru planurile mărețe ce le-a făurit cu privire la lupta din viitor, — planuri pe cari le vom prețui ca pe un testament al iubitului nostru preşedinte, în această dureroasă clipă a despărțirii — „Frăția" îi aduce cele mai sincere omagii de recunoştință şi admirație, rugând pe Părintele ceresc să-l aşeze în corturile ostaşilor săi cari în viața pământească „luptă bună au luptat, credința au păzit".

NICOLAE COLAN

ÎN PĂMÂNT SFÂNT

Mărefia şi amărăciunile unui schit

O fi un ceas de când soarele a murit însângerat de roşu la asfințit. De mult porțile grele ale Mănăstirii sârbeşti Hiliandarion, scârțâind greu în țâțânile lor uriaşe, s'au închis pentru odihna nopții. Nu se mai aude nici o şoaptă; nu mai veghează nici o lumânare. Doar greerii, la marginea pădurii de sub fereastra chiliei mele de oaspe bucuros primit şi copios ospătat, îşi torc trilurile lor cu cumpătarea şi poezia de prea multe ori întâlnită printre ierburile groase ale luncilor Secaşului nostru din țară ce mi-au alintat hoinărelile copilăriei. Incolo linişte... o linişte grea, o linişte tămăduitoare de multe din ostenelile sgomotoasei Atene pe care am părăsit-o sfârşit, epuizat, ca niciodată. Nu pot dormi. Somnul nu vrea să se lege de pleoapele mele. Drumul, apostoleşte făcut azi dimineață, dela mănăstirea vecină, s'a aliat cu stăruințele de gazdă trează şi omenească ale venerabilului părinte monah Mitrofan, arhondarul mănăstirii, şi amândoi, cu puteri unite, au biruit neastâmpărul ce mă mâna să răscolesc toate colțurile sfântului adăpost de comori şi suflete şi au isbutit să mă culce de-amiazi. Răcoarea serii ce năvăleşte'n lăuntru, o sorb acum cu pasiune. Miraculoasele ei infuzii de viață, îmi întineresc — par'că simt — plămânul ostenit şi torturat de friptoarea celor patruzeci de grade lăsate la picioarele Acropolei. Mă simt fericit; fericit în singurătatea pe care am dorit-o, pe care o ador. Atât de fericit încât nici nu mă pot gândi cât va ținea această fericire. Şi fericirea mea aş vrea s'o împart cu voi cu toți ceice citiți şi ne iubiți. Aşa cum pot. Mai ales, aşa cum mă trage inima: cu toată dragostea.

CUNOŞTINŢA

Schitul Sfântului Andrei, ce se mai zice şi Sarai, adică palat...

Aşa mă lămurea Barba [1] Dimitrios, când după două ceasuri de umblet pe drumuri sălbatice de munte, am ajuns pe creasta culmii ce deschide închinătorului o perspectivă minunată asupra capitalei Sfântului Munte Athos, Karies.

Şi-mi arătă în vale, proiectate pe-un fond albastru marin amestecat ce cerul, turnurile armonioase şi semețe ale unei cetăți ce-o socoteam, la întâia întâlnire vizuală, un palat din poveşti. Sarai... Nume evocator de splendori din O mie şi una de nopți; nume vrăjit cu magice şoapte de basm oriental. Ştiam că au trecut şi Turcii pe aici... Dar spusele lui Barba Dimitrios îmi stricau toate socotelile. Incercam o desiluzie. Şi, parecă-mi părea rău.

Schitul Sf. Andrei ce se mai zice şi Sarai, era şi una şi alta; palat şi schit, splendoare şi umilință, bogăție şi smerenie, triumf şi durere, mărefie şi amărăciune.

Barba Dimitrios abia mai avu vreme să-şi mai îndemne'n în limba lui mularul [1] ce-mi căra bagajul dela port până la microscopica protevusa (capitală) şi am ajuns jos, în vale. I-am pus în mână cele 50 de drahme cum am făcut târgul şi ne-am despărțit ca nişte prieteni vechi.

— Kirie Grigorie, să mergi să vezi Saraiul întâi de toate... Acestea au fost ultimele lui cuvinte. Şi am făcut întocmai.

POVEŞTILE SARAIULUI

Incep destul de târziu. Cam pe vremea răsboiului Crimeii (1856—1859). Când Marele Duce Constantin Nicolaevici vizită Sf. Munte Athos. Ruşii, pe-acea vreme, erau stabiliți deja aici. Aveau Mănăstirea Sf. Pantelimon. Printre alte, s'a mai cumpărat cu vremea, pentru trebuințele lor duhovniceşti, o chilie alor doi călugări. Pe locul căreia, s'a înălțat ca prin minune schitul de care vorbim. Şi care deveni, cum spuneau şi spun gurile rele (greceşti) baza de operație a monahilor ruşi, cărora li se atribuia alarmanta tendință de rusificare a întregului Athos. Privilegiat ca nici un altul din aşezămintele de aici, schitul care doar cu numele nu întrecuse încă vechile mănăstiri atonite, a cunoscut generozitatea dărniciei Rusiei ortodoxe şi grația casei imperiale a Țarilor Romanowi, câteva decenii. Dela doi călugări, cumpărați cu chilie cu tot, palatul mândru ce s'a ridicat pe vatra ei, a ajuns să ocrotească impresionanta trupă de 1200 monahi. Săptămână de săptămână venea din țară un vapor încărcat cu me-

[1] Apelativ de uzaj curent printre țăranii greci, care însemnează tot atât cât românescul Moş Dimitrie sau Badea Dimitrie.

[1] Animal ieşit din încrucişarea calului cu asinul, catârul nostru.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

rinde şi ruble-aur pentru trebuinţele devotaţilor lui Hristos ce umpleau cerul spintecat de cele 16 turnuri ale imperialei clădiri cu rugăciunile şi laudele gurilor lor. Odată pe săptămână, Joia, mulţimi de nevoiaşi ca la trei mii de oameni, erau ospătaţi acolo împărăteşte, aprovizionaţi cu pâine, peşte şi vin să le ajungă până la cealaltă Joie şi dăruiţi cu câte-o rublă sortită să direagă multe din lipsurile lor. Până astăzi, părinţii călugări dela Athos pomenesc de aceste uriaşe ospeţe ale sărăcimii servite cu mâncări întremătoare şi cu o veselă numai porcelanuri scumpe şi argintării.

Treceau anii... şi cu ei, trecea din gură'n gură faima schitului candidat (spre necazul Grecilor geloşi) la un loc în concertul celor 20 de mănăstiri privilegiate ce singure se împărtăşesc până astăzi de dreptul de-a avea un scaun în sfatul suprem al celor 20 de ipistaţi, cari diriguesc treburile Sfântului Munte Athos.

Până odată!...

PRĂBUŞIREA

După războiul cel mare, cum se ştie, Rusia patroana generoasă a Saraiului dela Athos şi a atâtor aşezăminte bine plăcute lui Dumnezeu, a căzut pradă viermelui distrugător bolşevic. Toate averile mănăstireşti au fost confiscate. Isvoarele de susţinere ale Saraiului, au secat şi ele. Numărul călugărilor scade mereu. Cei bătrâni se duc la groapă şi la Dumnezeu, iar alţii cari să le ia locul nu mai vin. Iadul bolşevic a închis porţile căutătorilor de linişte şi viaţă în sfinţenie. S'a schimbat stăpânul, s'au schimbat şi ambasadorii spiritului slav, s'au schimbat şi ideile cărora le slujau. Dela slava Ortodoxiei, astăzi s'a ajuns la cultivarea slavei aventurii comuniste; dela Biserică la Internaţionalele agresive.

I-am căutat acasă, la ei. Doi părinţi călugări tăiau lemne în curte. Incolo, nici urmă de viaţă. Nu i-am întrebat nimic. Nu puteam. Citeam pe feţele lor galbene şi smerite povestea unei lungi şi triste mâhniri: jalea Rusiei pravoslavnice îngenunchiată de nebunia roşie. M'am mulţumit să le vizitez biserica. O minune! N'am mai văzut nicăiri aşa ceva. Numai icoane de ale Sfintei Fecioare Maria, protectoarea Athosului, îmbrăcate în aur greu şi încărcate de pietre preţioase, am numărat douăsprezece. Iar pe „robul lui Dumnezeu Nicolae", pentru care ţăranii ruşi duc şi acum prescuri la Liturgie, i-am auzit pomenindu-l cu melancolie, de câteva ori, în timp ce mi se arătau bogăţiile sfântului lăcaş, pe cari părinţii călugări le feresc de străinare, îndurând tot felul de privaţiuni. Până când oare?...

Sf. Munte Atos. Schitul Sarai

TAINA

Aceasta-i marea taină. Vesela scumpă pe care au avut-o, au vândut-o deja. Foamea bate la uşă. Grecii aşteaptă ultimul geamăt ca să între să se facă stăpâni pe-un aşezământ ce nu-i al lor. De nicăeri nu se iveşte nici o nădejde. Doar Dumnezeu mai poate împiedeca săvârşirea din viaţă a unei podoabe de mănăstire ce ar fi făcut istorie în viaţa monahismului ortodox dacă nimerea alte vremuri.

M'am desprins cu greu de acolo. Voiam să rămân, să sufăr cu ei, să-i apăr.

Apără-i Tu, Doamne!...

Sf. Munte Atos, Septemvrie, 1934.

GRIGORIE T. MARCU

Intoarcere la suflet

Intoarcerea la suflet a fost o sărbătoare
Mai plină de lumină decât o zi cu soare.
S'au îndoit ghenunchii şi capul s'a plecat
C'an faţa unei sfinte şi mistice icoane.
Şi-această caldă rugă din mine s'a'nălţat
Spre el, Stăpânitorul, înconjurat de taine:

Suflete, sărmane prieten bun,
Ţie am venit să mă supun,
Că de când de tine am fugit,
Eu m'am destrămat şi risipit.
Cum am fost în stare să te las?
Lângă tine de ce n'am rămas?...
Nu-i nici o pedeapsă'n veacul meu
Pentru un păcat atât de greu.
Prietene, dacă mă'ntorc, mă ierţi?
Şi dacă rămân n'ai să mă cerţi?...
O, mă leg că n'am să te mai las,
Fără tine n'am să fac un pas
In lumea de dincolo de geam:
Ea mă pierde, dacă nu te am.

P. POSSA

1*

SUFLET DE ROMAN

LONGIN

Impăratul Traian intra biruitor în cetatea Sarmisegetuzei, în fruntea legiunilor sale viteze. Pe urma lui pășeau voioși prietenii săi cei mai buni, Liciniu Sura cel înțelept, Claudiu Livian, căpetenia gărzii împărătești, Scaurian, căpitanul cetății și alți fruntași.

Calul împăratului pășea semeț și rânchеza din când în când, buiestru, iar el își rotea ca un vultur ochii săi vii peste zidurile năruite și peste gloatele îngenunchiate, cari îi întindeau cu rouă'n geană și tremur în mână, din toate darurile pământului.

— Bucură-te Impărate și cruță-ne copilașii! — se rugau înfiorate mamele.

— Bucură-te Cesare! Și fie-ți milă de bunele noastre măicuțe! — se văierau copilașii încleștați de hainele mamelor.

— Bucură-te Auguste! Și ne iartă și pe noi pentru bătrânețele noastre neputincioase! — se cucereau și moșnegii ninși de vreme.

Privelіștea gloatelor întunecă privirea împăratului, cum întunecă norii fața soarelui și gura lui rosti cuvânt de tunet:

— Mila și iertarea să mi-o cerșească'n brânci trufașul și nelegiuitul vostru Decebal.

Toate glasurile amuțiră.

Intr'un târziu de-abia putu gângăvi un moșneag:

— O, Doamne, împărate curat la suflet, el s'ascunde, acum, prin munți de teama spadei tale biruitoare.

— Din dârzenie! — îl întrerupe împăratul.

— Chiar așa de-ar fi, Auguste bun de inimă, tu nu ne osândi pe noi, cari ne închinăm cu smerenie în fața ta, urmă moșneagul.

— Și tu porți, ca și el, plosca vicleniei, îl opri împăratul.

Pe Zamolxe, bunule Traiane, din limpezimea inimei izvorește cuvântul nostru. In semnul închinării cu credință așternem prinoasele noastre la picioarele tale.

— Nu mi-e dor de aur, nici de mărgăritare strălucitoare, nici de podoabele voastre alese! Inima mea dorește altceva!

— Toate ale noastre ale tale sunt!

— Altceva!

— Spune, Doamne, ce dorești.

— Pe el...

— Pe cine?

— Dați-mi pe Longin...

Ochii împăratului se jilăviră și prinseră a pluti în lacrimi. Bătrânul Liciniu Sura își duse mâna la inimă. Claudiu Livian și Scaurian încremeniră cu capu'n piept. Fețele Dacilor îngenunchiați păliră și mai mult și'n spaima lor și le îngropară în țărâna drumului.

— O, dați-mi pe prietenul meu bun, Longin! răcni împăratul îndurerat.

— Pe generalul? întrebă sfielnic cineva.

— Da, pe iscusitul meu general, Longin!

— E'n lumea umbrelor, Stăpâne...

— Te svârl și pe tine'n lumea umbrelor, pleavă netrebnică!

— O, vai de noi...

— In Tartar cu voi!

— Și copiii?

— Toți!

— Și mamele?

— Toate!

— Și moșnegii?

— Pân'la unul!

— Fără milă?

— Cu ceea pentru viermi și pentru muște!

— O, Impărate, tu n'ai copilași?

— Nu!

— De-aceea nu știi tu ce-i mila față de cei mici!

— Mila nu-i pentru vrășmași, fie ei chiar și sugaci!

— Și n'ai nici tată?

— Pe câmpia Elysiană.

— In lumea umbrelor fericite?

— Acolo!...

— O, de-aceea nu'nțelegi tu amarul sărmanilor moșnegi nefericiți din astă lume a durerilor! rosti un bătrân adus de umeri, ținându-și nepoțelul de mână.

— Și n'ai nici mamă, nici soră, nici soție, împărate?

— De toate am, din darul zeilor!

O, de-ar fi ele aici, cum s'ar întrepune ele pentru noi și cum ne-ar scăpa de ascuțișul sabiei! grăi cu duioșie o mamă cu pruncul în brațe.

Cuvintele ei rourate de lacrima durerii potoliră mâhnirea celui mai bun și celui mai mare dintre împărații Romei. Chipul lui întunecat ca vijelia nopții se lumina ca cerul în răsăritul soarelui.

Gândul său sbură spre zările apusului, spre vatra strămoșească din Italica Hispaniei unde buna lui mamă căruntă, — presară zilnic boabe de tămâie, pe altarul răsboinicului Marte, pentru norocul drag fiului ei Traian Cezarul Romei, care luptă greu cu Dacii, pentru slava numelui roman... Ochii sufletului său desluşiră undeva chipul sorei sale Marciana, mângâind cu gingășie căpșorul unui copilaș orfan, căci ea e maica micilor năpăstuiți ai lumii... Urechea inimei lui desprinde șoapta dulce a împă-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

rătesei sale, Plotina, cu care alungă negura din pieptul unui moșneag nenorocit, ce-și blastămă zilele într'o bolniță a Romei...

In oglinda minții lui răsare umbra tatălui său Ulpiu, în ținuta lui de consul și buzele lui îi spun răspicat să stârpească pe cei trufași, dar să cruțe pe cei smeriți...

Cucerit de aceste arătări împăratul vorbi mai blajin mulțimei:

— Dați-mi dar, cenușa lui Longin!

— Iertare, împărate! s'auziră de-odată mai multe glasuri speriate.

— Cum? Nici pumnul de cenușă?...

— Urna-i în mâna lui Decebal!

Ochii lui Traian se umplură iar de vijelie și cum sare o scânteie din amnar, așa sări din gura lui jurământul:

— Pe Joie! Nu-mi voi da răpaos până nu voi reteza, cum se retează trandafirii, căpățina lui Decebal; până nu voi adăpa cum s'adapă straturile, cu sângele regelui dacic — mormântul viteazului Longin și până nu voi trânti, cum se trântește un dovleac, urna cenușei lui lângă cenușa prietenului meu celui mai drag!...

Cavaleria să s'avânte'n goană vifornică pe urma fugarului!

Prefecte Lucius Quietus, făr'de el să nu dai față cu mine!...

La drum!...

Dacii tăceau și ascultau înfiorați: Fulgerul durerii din glasul împăratului le zgudui cumplit ființa.

Doar pe margini șopteau:

— Ce prieteni buni erau.

— Cât de mult îl iubea!

— Cum clocotește'n inima împăratului dorul răzbunării!

Traian îi învălui în pânza privirii lui mohorâte și-i întrebă apoi cu grai de stăpân:

— Voi vreți să vă mântuiți viața?

— E dorul dorurilor noastre strigă sluga legii lui Zamolxe.

— Cu adevărat?

— Pe Zamolxe și pe fericirea copilașilor noștri — strigă mai aspru marele preot.

— Celce vrea să-și mântuiască viața să-mi jure aici: credință!

— Jurăm! Jurăm! Pe cer! Pe veci! răspunseră ei toți în glasuri de furtună.

— Plecați acum acasă și fiți de astăzi fii păcii. Iar sluga legii lui Zamolxe să s'apropie de mine!

Auzind noroadele cuvântul mântuirii umplură slava cu chiote de bucurie și se risipiră ca norii la suflarea vântului. Iar mai marele legii celei sfinte s'opri smerit în fața împăratului.

— Cum te cheamă?

— Vezinas.

— Tu, om al zeilor și sfetnic al inimii omenești, acum, dupăce ți-am mântuit poporul, desvăluie și tu ființei mele taina morții lui năprasnice.

— Bunătății se închină cu paharul bunătății. Ascultă numai, împărate. Vezi tu zidurile prăbușite depe sprânceana dealului? E castelul cel domnesc. Acolo s'au deschis larg porțile, acolo s'au întins lungi mesele, acolo răsunau aprinse trompetele, în clipa sosirii generalului... Vezi tu, apoi întăritura mare de pe coastă? E visteria țării! Acolo s'au desgolit în fața ochilor lui Longin toate comorile străbune, toate făgăduindu-i-se, — pentru trădarea tainei tale!... Dar sufletul lui a fost mai tare decât ispita comorilor noastre... Și vezi și temnița zgulită colo, lâng'o muche de prăpastie?... O, câte ți-ar putea ea povesti din patimile mucenicului!...

A plesnit și zbiciul, a înțepat și sulița, a trosnit și roata, dar nici caznele Infernului n'au putut smulge de pe limba lui cuvânt de necredință!...

— Ajunge, o Vezinas. Sfârșitul povestei îl cunosc. Acolo în noaptea temniței cumplite gura lui gustat-a amarul otravei, s'aplece astfel în inima mea cumpăna simțirilor împărătești nu pe partea prieteniei, ci pe partea datoriei!... O, ce suflet de roman!... Aici, unde s'a stins viața lui muceniceşte, aici unde a șoptit el cea din urmă slovă Romei, aici să se înalțe zidurile gropniței lui binecuvântate și stânca altarului de jertfă neîncetată!... Aici să se așeze urna cu cenușa lui neprihănită!...

In fața ei să ardă veșnic focul arderii de tot!...

Lumina lui să lumineze tuturora peste veacuri!...

A. NANU

Strâmbulescu: Cioban

FLORI CREȘTINE

„ȘI EU AM O ȚEPUȘĂ...“

Imi spunea un prieten:

— „Treceam prin viață cu părerea că sunt fără greșeli. Cât despre păcate, nu vedeam nici unul... Iar când priveam viața altuia, greșalele și păcatele se iveau la tot pasul. Când îmi asemănam viața mea cu a celorlalți, o găseam așa de diferită de a lor, că aveam dreptul să mă îngâmf și să zic, așa precum zice Fariseul în Templu: „Mulțumesc Ție Doamne, că nu sunt ca acest vameș păcătos!...“ Aveam chiar credința că eu nici n'aș putea păcătui. Tot trecutul meu mă îndreptățea să am această îndrăzneală. Dar eu nici n'o credeam îndrăzneală, ci ceva prea firesc și ușor. Astfel mergeam în viață, când o întâmplare destul de obișnuită, veni să-mi răstoarne întreaga mea existență de până atunci. Un lucru de nimic. După cum s'a întâmplat cu acea locomotivă, care s'a oprit în plin câmp din cauza unei neînsemnate gâze care a intrat la piston împiedecând-o să mai meargă, tot asemenea s'a întâmplat cu mașinăria sufletului meu.

Scurt: am făcut o faptă ticăloasă — și deodată întreaga mea existență spirituală s'a oprit pe loc.

Am rămas suspendat deasupra unui abiz.

Când m'am trezit din surprindere și din îndurerare, eram *altul.*

In fața mea stătea un om al trecutului pe care par'că nu-l mai cunoșteam.

Il întrebai:

— „Cum? Tu ești acela care acum puține clipe spuneai că ești fără păcat — și că nici n'ai putea să faci păcatul? Ia privește!... Uită-te la mine...“.

Cel din trecut, nici el nu mă cunoștea pe mine.

Pe urmă, am început a urca muntele.

O, prietene, atunci am văzut eu viața cea adevărată, cunoscându-mi, una câte una, toate slăbiciunile. Veneau din afund și mă umileau, — iar eu le primeam și mă lăsam copleșit de „învățătura“ lor.

Zi de zi am început să învăț splendoarea umilinței — și lăudarea întru cele slabe.

Puținele bune ce vor fi fost în mine le priveam cu nepăsare și nici o mulțumire nu le ridicam în sufletul meu.

Ci când îmi vedeam scăderile și slăbiciunile, mă bucuram — și slăveam pe Dumnezeu că mă învrednicește să mă laud cu ele.

Căci ele singure mă ridicau cu adevărat înălțându-mă la cele mai de sus înțelegeri ale vieții.

Și ce bucuros am fost în ziua când am cetit în epistola sfântului apostol Pavel așa: „*...Intru cât mă privește, nu mă voi lăuda decât cu slăbiciunile mele... Și ca să nu mă umflu de mândrie, ...mi-a fost pus un țepuș în carne...*“.

Și atunci, am strigat și eu, cu adâncă recunoștință:

— „Mulțumesc Ție Doamne că ai pus și mie un țepuș în carne, — căci fără de el aș fi murit, fără să cunosc viața cea adevărată“.

Povestindu-mi astfel, prietenul meu avea rouă de lacrimi pe gene.

...ȘI TOTUȘI, S'A FĂCUT

Ploaia nu voia să mai vie în primăvara aceea. Cerul își închisese ploile, iar holdele se uscaseră. Păpușoiul mai ales, ori nu răsărise, ori stătea pitic, de n'avea nici vântul ce să bată.

Nimeni nu mai credea că se mai face recoltă. Nici chiar cei credincioși nu-și mai iroseau rugăciunile pentru un lucru, care, după înțelegerea lor omenească, era peste putință să se mai întâmple.

Dar veniră și oamenii știutori în această meserie, — acei care învățaseră carte multă, vreme de ani de zile, în școli anume întemeiate pentru aceasta.

Ei au zis: „Nu vom avea păpușoi, — iar ca să preîntâmpinăm foametea, fiecare să ia aminte asupra boabelor pe care le are în hambar, iar granițele trebuesc închise, ca nici măcar un fir să nu iasă afară. Altfel, vom muri de foame...“.

Conducătorii de popor, dând înfăptuire acestor înțelepte sfaturi, luară măsuri aspre întru aceasta.

Oamenii își luaseră nădejdea. Unii tăceau, crâșnind din dinți, alții suduiau pe Dumnezeu, — și numai câțiva și-au zis: „Fie voia Ta, Doamne!...“

Peste puțin, au început ploi firave. Abia picau câtiva pumni de apă pe pământul sfărogit.

Oamenii zâmbeau:

— „Poate să ploaie și cu miere, — și tot nimic nu se face“ — iar cei cu știință plugărească nici nu mai voiau să „ia în discuție“ această chestie.

Ploile începură mai din belșug. Pământul uscat le sugea cu mare sete.

Oamenii tot nu credeau.

Păpușoiul se ivi mai măricel, dar tot slab. Răsbise el prin scoarța tare a ogoarelor, dar nici de data aceasta vântul nu avea de ce se isbi.

Căzu pe urmă potop de căldură peste holde.

Și pricepuții oameni de știință, credincioși legilor pe care le învățaseră în înaltele școli, dădură iarăși din umeri, zicând:

— „Zadarnice sunt toate!...“.

Dar ei, ca și ceilalți care nu mai credeau că e cu putință o reînviere, uitau un adevăr, care nu se învață în școli și care, pe cuvinte omenești, zice așa: „Ceeace nu-i cu putință la oameni, e cu putință la Dumnezeu...“.

Și Dumnezeu, care nu vrea să-și cerce fǎpturile

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Darul lui Dumnezeu

lui vorbitoare peste puterile lor, a hotărât atunci să le dea o palmă peste obrazul necredinţei lor.

Dete iarăş ploaie, slobozi din nou bună căldură, opri la vreme vânturile, aşa că ceeace de obiceiu creştea într'o săptămână, acum creştea într'o zi.

Când se deşteptau gospodarii dimineaţa şi-şi vedeau holdele, nu le venea să creadă ochilor. Se mirau, zicând:

— „Când, Doamne, au crescut aşa?!..."

Oamenii de ştiinţă plugărească stăteau uimiţi şi nu mai ştiau ce să spună. Cercetau din nou cărţile, dar nu aflau nicăiri nici o „excepţie" la regulele acolo statornicite.

Şi împotriva necredinţei oamenilor — şi cu totul împotriva legilor omeneşti, în anul acela s'a făcut atâta de mult păpuşoi, că nu numai că a ajuns pentru toate gurile din ţinutul acela, dar a fost şi prisos.

Conducătorii de ţară au ridicat, aşadar, opreliştea vămii, lăudându-se că ei au prevăzut că va fi bine. Mulţi au crezut atunci în puterea lui Dumnezeu, dar şi mulţi au rămas surzi şi orbi la asemenea minunată întâmplare.

Fie voia Ta, Doamne, în toate...

AL. LASCAROV-MOLDOVANU

FURTUNA

Mesteacănii tineri din jur
Se'nfioară de vânt şi de gând.
Prin frunze şi crengi, ca prin ciur,
Aud apusul curgând.

In umbra ce'ntinde 'nserarea
Pe faţa acestui Ardeal,
Văd cum s'adună deal lângă deal
Şi-mi ţese în noapte cărarea.

Cu norii albi din albastru
Stau faţă către faţă;
Din cer aştept să-mi cadă un astru,
Din zodii o povaţă.

Aştept către viaţă îndemn
Din slava de sânge să-mi pice;
Infipt în culme ca o cruce,
Din patru vânturi cer un semn.

Dar vântul cu nori-mi ascunde
Aşteptatele semne.
Timpul se umple de secunde,
Pădurea se umple de lemne.

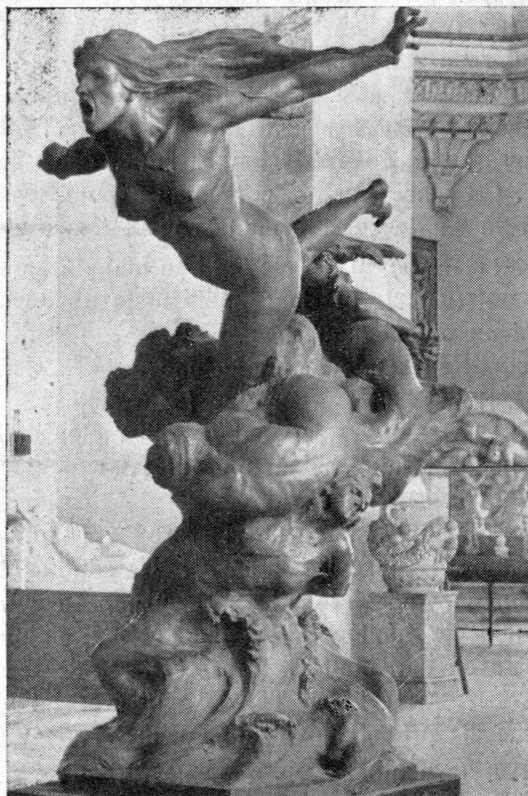
Noaptea vine, mă pătrunde
Cu'ntunerecu-i de moarte,
Ca să'nvăţ cum şi de unde
Se'nalţ'a luminii toarte.

Tunetul îmi va şopti
Mângăierea ce-aştept,
Iar ploaia va veni
Să mă strângă la piept.

E târziu, e'ntuneric. Mă'ntorc din pădure.
Mesteacănii gem, furtuna-i aproape,
Iar hăul mă cheamă cu gând să mă fure,
Mesteacănii gem cu gând să-mă'ngroape.

NICOLAE VONICA

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Larche: Furtuna

TEATRUL NOSTRU

CERURILE SPUN

MISTER CREŞTIN ORTODOX

SCENA III

ION, plictisit, se plimbă agitat. După puțin timp, intră SZENTIVANYI

ION. Reverende, vreau să ştiu, dacă rămâi statornic în hotărîrea luată, de a pleca mâine...

SZENTIVANYI. Datorii mari mă chiamă înapoi...

ION. Vremea însă e foarte împotrivă...

SZENTIVANYI. Mai împotrivă sunt împrejurările...

ION (trist). Adevărat!... Rareş din nou Domn...

SZENTIVANYI. Şi Martinuzzi puternic...

ION. Se pare că a dobândit jurământul de credință a statelor ardelene, pentru Ion Sigismund...

SZENTIVANYI. Ah!... Copilul ăsta multe încurcături ne-a adus, prin naşterea lui...

ION. Şi aicea, pe cine te bizui?...

SZENTIVANYI. Deocamdată, pe Ştefan Mailath...

ION. Pe Ştefan Mailath?...

SZENTIVANYI (amar). Da... Pe statornicul trădător şi neobositul sperjur... pe rivalul sufletesc al bătrânului Cornea...

ION. Ai, cel puțin acum, încredere în el?...

SZENTIVANYI. Increderea este o virtute, care creşte sau se micşorează, după greutatea timpului şi câtimea folosului...

ION. Şi eu ce trebue să fac?

SZENTIVANYI. Să aştepți... Dar până atunci, va să-ți întăreşti sufletul... (Afară vijelie).

ION (speriat, apoi trist). Sufletul... Sufletul...

SZENTIVANYI (viguros). Da, Măria-Ta... In nişte împrejurări atât de potrivnice, triumfă doar sufletul tare... Ca lespedea, pe care stau săpate legile lui Moise, va să fie sufletul unui erou...

ION (dureros). Şi tablele legii au fost sfărâmate...

SZENTIVANYI. Măria-Ta, iată nişte gânduri care nu sunt pe placul meu...

ION. Reverende, o confesiune...

SZENTIVANYI. Te ascult cu toată grija...

ION. Ai adus la judecata minții mele, nişte cuvinte, al căror înțeles l'am pierdut...

SZENTIVANYI. Care?

ION. Triumf... virtute... erou... Odinioară, sufletul meu şi le însuşise deplin... De când sunt aici, parcă am început să le uit cuprinsul, ca surdul, care uită frumuseța cântecului, la început mai puțin, apoi din ce în ce mai mult...

SZENTIVANYI. Măria-Ta, eu cunosc pricina, sau mai bine zis pricinile neliniştii voastre...

ION. Le cunoşti?... (repede). Nu, nu... cu neputință... (schimbă tonul). Iacobaeus, medicul meu, le atribuie climei neprielnice... Prea multă ploaie, prea multă furtună... Sufletul meu e ca tăciunele... Arde, arde... dar întunecându-se, nu se mistue vreodată... (afară, vijelie). Mai cu seamă furtuna... Mereu aprinde flacără nouă... (schimbând vorba). Mă laşi o clipă, până la Iacobaeus?... El ştie a vindeca aceste dureri ascunse, cu un drog liniştitor...

SZENTIVANYI. Nu, prietene... Lasă-l de o parte pe Iacobaeus... Şi el e una din pricinile nefericirii tale...

ION. El?

SZENTIVANYI. Da... şi el, şi Şorban, şi Berthold... şi toți ceilalți ai tăi tovarăşi...

ION. De ce, reverende?... Răsuflul lor sufletesc înconjurându-mă, mă apără de înnăbuşeală...

SZENTIVANYI. In cele câteva zile petrecute aici, i-am putut cunoaşte... Iacobaeus e necredincios...

ION. Adevărat...

SZENTIVANYI. Berthold e vrăjitor, teosof... învoit deci, cu Diavolul şi cu spiritele rele...

ION. Nu, reverende...

SZENTIVANYI. Iar cel mai ticălos dintre ei, e Şorban, care abjurând credința, a îmbrățişat cea mai ticăloasă schismă... Schisma de negare a tot ce e catolic, după proasta concepție a unui oarecare Calvin... (afară, vijelie).

ION. Reverende, voiu încerca să-ți răspund de cinstita purtare a fiecăruia din ei, deşi vijelia de afară sdruncină într'atât sufletul meu, răpindu-mi puterea de convingere... Şorban... să'ncep cu el... Şorban crede, că doar religiunea calvină se potriveşte neamului său maghiar...

SZENTIVANYI (cu răutate). Asta-i urmarea ticăloasei purtări a lui Martinuzzi... Şi eu sunt Maghiar... de ce nu cred la fel? Martinuzzi, în lupta împotriva împăratului, n'a pregetat să se întovărăşească şi cu ereticii...

ION (continuând). Iacobaeus e medic şi filosof... El caută a-mi ține mintea veşnic trează, cu cele mai subtile probleme ale spiritului... La fel şi Berthold, care nu e un vrăjitor obişnuit, legat cu Diavolul prin pact de sânge... Teosofia lui e ştiințifică... După cum vezi, reverende, de toți am lipsă...

SZENTIVANYI (cu răutate) Da... de toți ai lipsă, fiindcă sufletul tău e moale şi tremurător ca trupul melcului, şi are lipsă de o căsuță, care să-l apere... fiindcă te temi de noapte — care e rânjetul Diavolului... şi nu poți iubi ziua — gândirea lui Dumnezeu... fiindcă furtuna îți aduce ecou, din adâncurile iadului...

ION (agitat). Nu înțeleg reverende...

SZENTIVANYI (acelaş joc). Fiindcă sângele tău e otravă şi ochiul, ghimpe...

ION. Reverende nu mă chinui...

SZENTIVANYI Fiindcă în jurul tău, prin umbra acestui imens castel, pluteşte sufletul...

ION (ţipând). Cui?

SZENTIVANYI (rece). Al lui Geanleone...

ION (dă un ţipăt). Ah!... (Cade pe un scaun. Pauză. Afară vijelie).

SZENTIVANYI (blând, venind lângă Ion). A fost de lipsă această adâncă brazdă în suflet, ca să slobod tot răul dinlăuntru... rău, pe care nu Iacobaeus, cu lumeasca lui ştiinţă, sau Berthold, prin ajutorul Diavolului, îl poate înlătura...

ION (disperat). Pentruce, reverende?... Pentruce ai reînviat?...

SZENTIVANYI. Ca să te redau lumii şi ţie... Ca să nimicesc aburul de dulce otravă, în care vieţuieşti...

ION. Nu mai pot fără el... Mi-e teamă de aerul curat...

SZENTIVANYI. Tu nu vezi, că în jurul tău e o conspiraţie?...

ION. Nu!... nu!...

SZENTIVANYI. Ei conspiră împotriva lui... împotriva lui Geanleone, ca să te ferească de spiritul celui ucis de tine...

ION. Ah, ce să fac?... Ce să fac?...

SZENTIVANYI. Ioane, fii tare... Dacă vrei să-ţi vederezi puterea... dacă vrei să nu-mi pară rău, că te-am trimis în depărtări...

ION. Ah!... acele depărtări, cum se răzbună...

SZENTIVANYI. Nu le bârfi... Ele ţi-au dat înălţarea spiritului... ele îţi vor da vindecare prin şi mai mare înălţare...

ION (temător). Oare?

SZENTIVANYI. Da... Eşti în stare să mă înţelegi?

ION. Reverende vorbeşte, te rog... Cuvântul tău taie adânc... Gem, scrâşnesc din dinţi, dar sufer, căci ştiu că-mi face bine.

SZENTIVANYI. Scăparea ta de-a-pururi...

ION. Scăparea mea de-acum...

SZENTIVANYI. Cea de-acum şi cea de-a-pururi, dintr'o singură obârşie îţi poate veni... Dela Roma... La Roma, se află comoara tuturor daniilor sufleteşti, ce au prisosit sufletelor de elită... şi această comoară, o stăpâneşte cu putere absolută, împăratul lumii spirituale, Papa... El singur are puterea, cu a sa indulgenţă, să-ţi ridice greul crimei, căci singur are dreptul de a lega şi deslega totul...

ION. Reverende, indulgenţa asigură...

SZENTIVANYI. Tot... Dar pentru asta, va să fii pregătit... Ioane, eu nu te silesc... Imprejurările însă vorbesc singure... Tu va să le asculţi... Mâine, plec... Iţi las timp de gândire. Nu-ţi cer să-ţi alungi prietenii, ci dimpotrivă, să-i ţii... Dar ia seama la gesturile ascunse şi prinde şoaptele înfundate... Vei vedea acea conspiraţie a milei...

ION. Milă le e deci, de mine?

SZENTIVANYI. Milă!... Ce batjocură!... Nişte neputincioşi ei înşişi, strânşi în sobor de neputinţă, se înduioşează de destinul tău... Ioane, gândeşte-te... Doar indulgenţa... atât!... Şi acum, rămas bun... Mâine, poate plec înainte de deşteptarea ta...

ION. Reverende, încă o vorbă...

SZENTIVANYI. Atât... Veghează... (pleacă; Ion îl conduce până la uşă).

SCENA IV

ION singur; apoi spectrul lui GEANLEONE.

Ion stă cu capul pe masă. Un val de vânt sparge fereastra. Ion tresare, se întoarce. La fereastră, Geanleone.

ION. Ce-i?... Ce-i asta?...

GEANLEONE. N'am venit să ne măsurăm puterile, Ioane... ci supus, să te rog, ca pe un adevărat stăpân, să primeşti lucrarea mea de slugă...

ION. Piei, nălucă...

GEANLEONE. Nu-s nălucă, Ioane, ci făptură adevărată... Am venit să-mi îndeplinesc menirea... Doar tu, prin sânge, m'ai robit pe veci...

ION (strigă). Iacobaeus... Berthold...

GEANLEONE. Stăpâne, zadarnic ţipi... Iacobaeus, în pivniţă, taie un hoit de câne, iar Berthold e departe...

ION. Pleacă... pleacă...

GEANLEONE. Nu mă alunga, stăpâne... Deaproape doi ani, te slujesc credincios... Te pândesc cu umbra şi mă şterg cu ziua... Dar azi, fiindcă vrei să mă vinzi, am venit să stărui pentru dreptul meu de rob...

ION. Ah!... Iacobaeus... Şorbane...

GEANLEONE. Din lumea duhurilor, am aflat taina hărăzită ţie... Nu ca să te bucuri, ai primit viaţa, ci ca s'o slăveşti... Pentru asta ai ucis, stăpâne... Nu te înfricoşa deci... Inainte!... Dar nu mă vinde reverendului Szentiványi, pe bani, fiindcă nu cu bani m'ai dobândit, ci cu sânge...

ION. Taci... Pleacă...

GEANLEONE. Iată, de ce Isus n'a putut sluji lui Iuda... fiindcă, din sgârcenie, cel menit să fie stăpân, a precupeţit sângele, cu bani...

ION (acces de curaj). Ei bine, vorbeşte... Iţi voiu dovedi că nu mă tem de năluci... Iar, dacă din marea-ţi nesocotinţă, eşti om, ce vrei să-ţi râzi... (se repede la panoplie, după sabie).

GEANLEONE. Dar n'o văd pe ea...

ION. Ah!... (dă un ţipăt şi se prăbuşeşte).

GEANLEONE. Nu de Brighit voiu să-ţi vorbesc... Bine a-i făcut, urgisindu-o... Netrebnica!.. Şi pe ea... şi pe celelalte... Dar totuşi una... „ea"... cea nemuritoare... cari trebue să-ţi uşureze drumul către slavă...

ION (strigă). Iacobaeus... Şorbane...

BCU Cluj / Central University Library Cluj

SCENA V

IACOBAUES, ȘORBAN. Ce e?... Ce s'a întâmplat?...

ION. Prieteni, ajutați-mă...

IACOBAEUS, ȘORBAN. Vorbește... vorbește...

ION (îngrijat). Unde-i Berthold?

IACOBAEUS. Lipsește... Pe semne oficiază, singur în mijlocul codrului, una din ale sale liturgii diavolești... Intuneric de mormânt covârșește noaptea, iar vântul urlă, la întrecere cu fiarele...

ION. Poate voiu avea lipsă de el...

ȘORBAN. Suntem noi...

ION. Ah, prieteni!... Prieteni!... Mă tem că puterea voastră nu-i îndestulătoare...

IACOBAEUS. Ioane, treci printr'una din acele străzi, pe care noi medicii le numim criză...

ȘORBAN. Ce s'a întâmplat?...

ION. A fost la mine reverendul Szentiványi.

ȘORBAN. Ei și?

ION. Și mi-a vorbit de multe... de foarte multe... Dar la sfârșit...

ȘORBAN. La sfârșit?

ION (tremurând). Mi-a scos în față chipul lui Geanleone...

ȘORBAN. Ah, mizerabilul!... Bine că pleacă...

IACOBAEUS. Cred că ai destulă virtute în tine, ca să respingi atari copilăroase judecăți ale închipuirii... (începe vijelia).

ION (temător). Da, da... (tot mai agitat, privește spre fereastră). Dar să vedeți... nu știu, cum s'a făcut... (un trăznet și chipul lui Geanleone apare, o clipă, la fereastră). Ah!... Priviți-l... Priviți-l...

IACOBAEUS. Ioane, liniștește-te... A fost lumina fulgerului... (ia de pe vatră, o doctorie). Bea din această licoare liniștitoare... (Ion bea).

ION (tremurând). Prieteni, nu mă lăsați...

ȘORBAN. Ioane, noi veghem lângă tine... Suntem înarmați cu toate mijloacele de apărare, ale științei, și cu puterea infailibilă a filosofiei... Deci e bine, să dai ascultare cuvintelor noastre, care, numai din iubire prietenească, pornesc...

ION. Vorbește, Șorbane... Cuvintele tale însoțesc în bună tovărășie, licoarea lui Iacobaeus...

ȘORBAN. Cred că ai priceput planul lui Szentiványi.

ION. Nu.

ȘORBAN. Inadins a lucrat în chipul ăsta...

ION. Inadins?...

ȘORBAN. Da... După ce, prin ușurința lui Berthold, a aflat despre duelul tău cu Geanleone, ca om, ce nu pierde nimic, el nu s'a sfiit să folosească, pentru scopurile lui ascunse, și această nenorocită întâmplare...

ION. Ah!...

ȘORBAN. Curaj, prietene... Szentiványi e autorul moral al acestei înscenări... Prin mijlocirea nefericitei întâmplări, el vrea să te chinuiască până la desnădejde, pentru ca apoi, să ofere sufletului tău smintit de înfricare, barca pururi salvatoare a catolicismului...

IACOBAEUS. Așa e... Șorban a prins toată uneltirea...

ION. Ce trebue să fac?

ȘORBAN. O singură cale îți rămâne... Cea a adevăratei și raționalei credințe... Vino și studiază dogma predestinării... Ea îți va da, singură, soluțiunea, pe care zadarnic o cauți...

IACOBAEUS. Nu, Șorbane... mă opun. Soluțiunea ta e ca acel medicament, pe care noi îl numim anodin. Pe Ion, numai rațiunea îl poate salva... Dar rațiunea dusă, nu cu tine, până la jumătatea drumului, ci până la capăt... Nu predestinarea, ci necredința... asta va să-i fie dogmă... (către Ion). Tăria ta a avut o șovăială neexplicabilă... Este vechea frică de suflet și de Dumnezeu, care își ia, sub forma asta, o întârziată răzbunare... Inainte, Ioane... Și acum, sfat practic, terapeutică eficace... Prin împrejurimi — am vorbit la cină — stăruie acel fur... Ei bine!... Dă ordin să fie prins... și apoi, ucide-l...

ION (speriat). Ah!... din nou...

IACOBAEUS. Cu mâna ta... Căci uciderea unui om, pe temeiu de onoare sau justiție, nu-i o crimă...

ION. Incep să mă încredințez...

IACOBAEUS (continuând). Apoi, tot cu mâna ta, despică-l în bucăți, pe care să le diseci, voluptos, în amănunte, după metoda lui Vesal... Și vei întâlni, în drumul tău, mușchi, sânge, nervi... dar suflet nu...

ION (întărit). Ah, prieteni!... Cuvintele voastre mi-au dat curajul o clipă sdruncinat... Te voiu urma la început pe tine, Șorbane, și voiu îmbrățișa credința lui Calvin... deși gândul meu va stărui mereu, către învățămintele de ultimă înălțare ale tale, Iacobaeus... Acolo tind s'ajung... la necredință... Și acum, prieteni, lăsați-mă singur... Vreau să scriu o scrisoare reverendului...

ȘORBAN. Ești sigur de tine?...

ION. Sunt plin de falǎ și de bărbăție... Scrisoarea aceasta va fi răspunsul meu răspicat, uneltirilor lui... Să-mi vină cămărașul... Duceți-vă prieteni... Vă mulțumesc... M'ați adus în starea cea mai potrivită unei mari înfăptuiri... Vă mulțumesc... vă mulțunesc... (cei doi prieteni părăsec camera).

SCENA VI

La masă, ION scrie. Intră cămărașul, apoi spectrul lui Geanleone, și la urmă părintele Pavel

CĂMĂRAȘUL. M'ai chemat, Măria-Ta?

ION. Da... Vei sta alături, până ce sfârșesc această scrisoare, care mâine în zorii zilei, trebue să se găsească în mânile reverendului Szentiványi... mâine, înainte de plecarea sa.

CĂMĂRAȘUL. Prea bine, stăpâne...

ION. Stinge făcliile... Prea multă lumină îmi obosesc ochii... (cămăraşul stinge şi pleacă. Un singur candelabru. Ion scrie. Incepe vijelia. Fulger. Apare Geanleone, nu la fereastră, ci pe uşă).

GEANLEONE. Nu m'ai chemat, stăpâne, dar eu totuşi, am înfrânt consemnul... căci în timp, ce tu scrii reverendului Szentiványi, prietenii tăi plănuesc cum să te despartă de mine... iar alături, cămăraşul vorbeşte cu părintele Pavel... Deci întâmplarea e grabnică...

ION. Geanleone, ştiu că eşti o închipuire şi pot printr'un drog al lui Iacobaeus sau printr'o uşoară opintire a minţii să te nimicesc... Dar, nu... Mă port cu tine ca şi cum ai fi viu, pentrucă voiesc a te ucide a doua oară...

GEANLEONE. Dacă mă vei ucide, vei muri şi tu... căci eu nu sunt îndemnul înălţării tale, aşa cum te-a lămurit Iacobaeus, ci duh din duhul tău... Eroismul tău stă...

ION. Eroismul meu stă în luptă cu Dumnezeu...

GEANLEONE. Tocmai în această luptă, ai lipsă de ajutorul meu... Recunoaşte tot binele, pe care ţi l-am făcut. Prin viaţa mea ai recunoscut universul simţirii... prin moartea mea, pe cel al raţiunii... Dar adevărul ultim scapă minţii, ca şi simţurilor... Tu nu vezi, că Dumnezeu îţi rezistă, ca şi o lespede prinsă în munte, opintelilor unui umăr de om...

ION. Şi ce trebue să fac?

GEANLEONE. Ai încercat prin artă, dar arta te-a minţit, ea însăşi fiind o minciună... Ai recurs atunci la Iacobaeus şi Şorban, la ştiinţă... şi iată-te ajuns la neputinţă, căci ştiinţa e doar numai suma socotelilor minţii noastre... Acum, vom fi nevoiţi să purcedem altcum...

ION. In ce fel?

GEANLEONE. Trebue să ne înălţăm în domeniul nesfârşit al nefiinţei...

ION (transportat). Al nefiinţei?...

GEANLEONE. Da... Tu nu'nţelegi, că pentru asta m'ai ucis?... Era lipsă de o nouă făptură, care să îndeplinească cele două însuşiri... cea de a fi şi de a nu fi...

ION. Geanleone, încep să mă luminez...

GEANLEONE. Laolaltă, vom alcătui deci o singură făptură, la răscrucea dintre fiinţă şi nefiinţă...

ION (tot mai entuziasmat). Da, Geanleone...

GEANLEONE. Acolo vom putea extrage spiritul din esenţa lucrurilor...

ION. Geanleone, te înţeleg...

GEANLEONE. Şi silind spiritul să se supună cunoaşterii noastre, să dobândim marele secret al vieţii. Ce-a fost mai înainte de mişcare?... Nimicul... sau cuvântul?...

(Afară, vijelie).

ION (transfigurat şi tot mai agitat). Geanleone, îţi mulţumesc... Crima mea n'a fost zadarnică... A avut un tâlc, pe care abia azi l'am prins... Vino, Geanleone... Vreau să privesc la naşterea începutului, să am subt a mea putere, „mişcarea"... pe care s'o opresc din fugă, ca pe-o roată... şi depăşind mişcarea, să ajungem la „cuvânt"... Auzi, Geanleone?... Afară s'au deslănţuit stihiile împotriva noastră. Cu atât mai bine!... Le vom înfrânge... Voiu sili vântul, să ne fie cărăuş şi întunericul călăuză... Vino, Geanleone... Vino... (intuneric, lumină, în locul lui Geanleone, apare părintele Pavel cu icoanele în mână).

ION. Geanleone... Geanleone...

(Va urma) VICTOR PAPILIAN

BIBLIA ŞI TINERETUL

Societăţile biblice din America, Anglia, Franţa, Germania, Belgia etc. în tot anul răspândesc în milioane de exemplare Biblia pe întreaga suprafaţa pământului, hotărât nu din interese comerciale, ci dintru-o puternică convingere religioasă. Dovada cea mai bună este, că această Biblie pe care o oferă altora ca cea mai excelentă hrană sufletească, se citeşte zilnic acasă la ei în toate păturile sociale. Biblia este cetită deopotrivă în palatele regale ca şi în hanurile dela marginile drumurilor.

Din sinul acestor neamuri, cari dau în tot anul milioane grele pentru încreştinarea păgânilor, se nasc misionari cu o respectabilă ştiinţă de carte, cari muncesc şi mor în slujba Bibliei.

La noi deocamdată şi-a scos capul la lumină critica Bibliei, contestând unele părţi atât din T. V. cât şi din T. N.

După sporadicele manifestări ale acestei critici, Biblia ar trebui propusă în şcoale cu cruţarea teoriei moniste care se învaţă acolo. Zadarnic am cita părerile despre Biblie ale atâtor ilustrii reprezentanţi ai ştiinţei omeneşti, fiindcă ele nu au valoare documentară pentru profesorii monişti şi pentru elevii lor cari îi cred orbeşte. Este şi natural să fie aşa, pentrucă mărturisirile oamenilor reprezentativi în cultura omenească numai la acei oameni pot afla crezământ, cari s'au svârcolit cel puţin pe un sfert ca ei să afle adevărul. Cine nu este creator în ştiinţa omenească, ci simplu imitator, crede tot; şi bune şi rele.

Dintre oamenii mari ai lumii, cari nu au reprodus ce au spus alţii, ci au spus ce au gândit şi au simţit ei, amintim pe marele gânditor şi scriitor Goethe. Iată ce spune acest mare geniu al omenimei despre Biblie: „Marea cinste de care se bucură Biblia în faţa oamenilor şi a neamurilor trebue atribuită *valorii ei interne*".

Sigur că această carte sfântă nu are lipsă de apărarea noastră, pentrucă de aproape 2000 de ani se apără și strălucește singură fără sprijinul puterii omenești.

Nu căderea Bibliei trebue deci să ne preocupe, pentrucă dânsa nu va cădea niciodată, ci frica acelor oameni cari cred că Biblia ar putea provoca în sufletele tinerilor nedumeriri și ciocniri cu înalta știință omenească. Că Biblia nu poate avea efecte destructive ne-o confirmă însuși tata Darwin. Despre populația din insula Tahiti, care se încreștina sub ochii lui, el a spus următoarele cuvinte:

„Starea religioasă-morală a poporului acestuia prin misiunea creștină — deci prin binefacerile religiunii — s'a ridicat în mod vrednic de toată recunoștința".

Dacă în Tahiti a făcut Biblia minuni, de ce nu ar face și la noi? Prima țintă a școalei, care nu este un scop, ci un mijloc, este, să nobiliteze sufletele tinere și să producă acolo unitate în cugete și unitate în simțiri. Dar este mai presus de orice îndoială (vorbim despre acei oameni cari au citit mai întâi Biblia și apoi au încercat să-i dispute valoarea că această mult dorită unitate sufletească nu o poate produce decât Biblia, care nutrește pe toți cu acelaș duh și cu aceeași ideală concepție de viață. Din Biblie transpiră aceeaș putere și iubire dumnezeească azi și mâne și în vecii vecilor.

Știința omenească în orce ramură a ei este plină de rătăciri ca și omul care o creiază și nici pe departe nu prezintă unitatea, statornicia și adânca înțelepciune a Bibliei.

De aceea să nu luăm Biblia din mânile tineretului, ci din contră să i-o dăm ca să guste cât mai mult din înaltele ei culmi de frumusețe sufletească și de o vecinică înțelepciune.

Să facem din Biblie cartea de toate zilele a tineretului, fiindcă viața nu este numai citania cărților de știință omenească, ci o luptă extrem de grea în care se bat cumplit credința cu necredința, nădejdea cu desnădejdea, iubirea cu ura, puterile diavolești cu puterile cerești. Știința omenească poate să satisfacă curiositatea noastră și ne poate ușura viața noastră materială, dar nu ne poate întări sufletul în lupta vieții. Numai credința în Dumnezeu ne poate fi razim și balsam. Veacurile de până acum nu au putut răsturna cuvintele Domnului nostru Isus Hristos: „Adevăr zic vouă: Până ce nu va trece ceriul și pământul nici o iotă sau nici o cirtă nu se va putea perde din lege pânăce nu se vor întâmpla toate". Credem că nu generațiile tinere ale neamului nostru vor lua asupra lor imposibilul rol de a se ciocni cu Biblia.

Moniștii, cari azi dau cu tunul în Biblie este sigur că vor trece dar Biblia nu; fiindcă ea va rămânea vecinică, ceeace este: izvorul vieții plin de sănătatea și înțelepciunea cari vin de sus, dela Tatăl cel ceresc.

Prof. Dr. ȘTEFAN CIOROIANU

EXCURSII STUDENȚEȘTI

O vizită la câteva mănăstiri din Bucovina și Moldova

O excursiune de studii făcută în Bucovina și Moldova de un grup de studenți ai universității din Cluj, ne-a dat prilej să vizităm mai de aproape pe cea dintâi și să ne convingem cu prisosință, de cele ce regretatul istoric Dimitrie Onciul spunea despre acest binecuvântat colț de țară: Nicăeri pe tot pământul românesc nu se află atâta bogăție de istorie românească, atâta bogăție de amintiri scumpe ale trecutului nostru.

Intr'adevăr trecutul îți reînvie la fiecare pas în fața numeroaselor biserici și mănăstiri presărate în tot cuprinsul țării fagilor, de Domni evlavioși sau de boieri crescuți în frica lui Dumnezeu.

Timid ascunse între munți și de proporții modeste, bisericile amintite — ca tot atâtea monumente arhitectonice salvate din nelinistea și nesiguranța vremilor trecute — prezintă o valoare de neprețuit pentru noi, atât prin originea lor îndepărtată în timp, cât și prin măestria construcției și artistica lor zugrăveală.

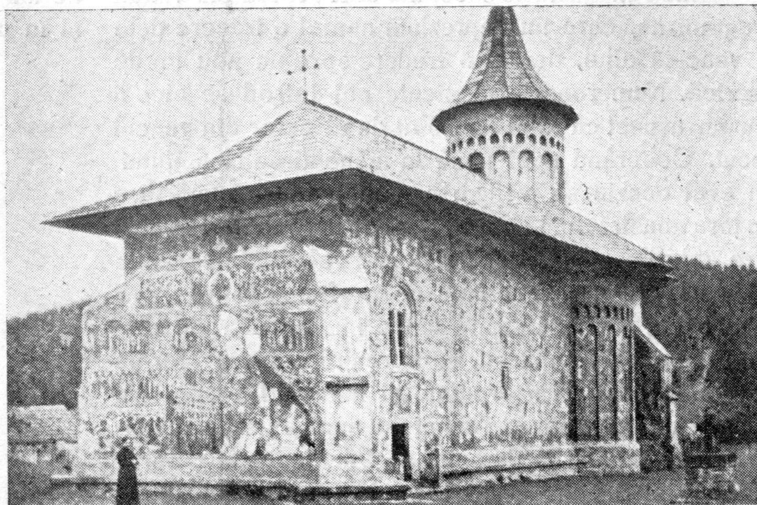
Dintre aceste biserici și din cele pe cari le-am vizitat, voi aminti în primul rând pe cele mai vechi: biserica Sfintei Treimi din Siret, atribuită de tradiție lui Sasu, fiul lui Dragoș Vodă, și considerată drept cea mai veche biserică moldovenească (de pe la anul 1350), apoi biserica Nașterii sfântului Ioan, ridicată în acelaș vechiu oraș de reședință de Mușata, mama întemeietorului de dinastie Petru Mușat.

Mai importantă decât aceste două și datând dela sfârșitul aceluiași secol al XIV-lea, este biserica necropolă din Rădăuți, al cărei ctitor ar fi Bogdan Descălecătorul. Biserica adăpostește mormintele unui întreg șir de domni ai Moldovei începând cu acel al lui Bogdan, ceeace ar putea fi o confirmare pentru originea ei, dupăcum stilul romanic în care a fost zidită ar fi o dovadă a vechimii ei.

Dacă secolul XIV ne-a lăsat destul de sporadice urme, secolul XV ne oferă o mult mai bogată serie de locașuri de închinare. Din timpul lui Alexandru cel Bun ne-au rămas ruinele informe ale unei biserici din Vatra Moldoviței și biserica latină din Baia — o ruină și ea, — clădită într'un pur stil gotic, pentru soția sa ardeleană Margareta de Loșonț. Bi-

Scoarța din față a evangheliarului slav, manuscris din 1436, ferecată în argint poleit cu aur. M-rea Neamțu

Biserica mănăstirii Voroneț

strița, ctitoria și locașul de vecinică odihnă al lui Alexandru cel Bun, unde s'a găsit și letopisețul cu prețioase însemnări pentru trecutul Moldovei, se prezintă azi într'o completă restaurare făcută de Alexandru Lăpușneanu.

Ctitoriile lui Ștefan cel Mare în schimb, împânzesc țara Moldovei și nu sunt întru nimic mai pre jos de faima celui ce le-a înălțat. Biserica albă din Baia, Pătrăuții, Sf. Ilie, Voronețul și biserica mănăstirii Neamțului — ca să nu amintesc decât vre-o câteva din ele, poartă toate pecetea aceleiași origini și sunt tot atâtea exemple de închegare și fixare a unui stil moldovenesc — topire într'un tot armonios de diferite elemente, cu precumpănirea celor gotice și bizantine. Mănăstirea Putna, ctitoria aceluiași Domn, a suferit radicale modificări, cari nu s'au oprit până la începutul acestui secol. A păstrat însă sub lespede de marmoră osemintele marelui Voevod însuși, dimpreună cu ale familiei sale, alături de un important letopiseț pentru domnia lui Ștefan și un neprețuit tezaur de vechi odoare bisericești, de minuțioase și imaterial de fine broderii.

Tradiția ctitorească a lui Ștefan a fost continuată de urmașii săi: Bogdan cel Orb și Ștefăniță și o putem ușor urmări vizitând ctitoria lui din Suceava, unde se află închise în raclă de argint moaștele Sf. Ioan cel Nou. Petru Rareș s'a dovedit însă cel mai harnic reconstructor de vechi locașuri sfinte și cel mai pios ziditor de noi biserici și mănăstiri, dintre toți urmașii lui Ștefan. Din ctitoriile lui n'am ajuns să vedem decât Vatra Moldoviței, mănăstirea Humorului și biserica Sf. Dumitru din Suceava. Mai toate au un plan caracteristic lor prin camera mortuară interpusă între pronaos și naos, lăsând să se întrevadă în detalii o timidă influență a renașterii italiene. O nouă caracteristică a bisericilor din secolul XVI e și pictura lor exterioară, ce pare a fi o creațiune moldovenească. Humorul, Vatra Moldoviței și Voronețul, al cărui exterior a fost zugrăvit pe la jumătatea secolului XVI, își datoresc însemnătatea lor în special picturii exterioare care le încinge. Zugrăveli de o atât de artistică finețe în execuție și în culori calde, desăvârșit de armonios îmbinate, ce amintesc de coloritul covoarelor orientale, râd proaspete în bătaia razelor de soare și uimesc pe privitor, prin sfidarea cu care au întâmpinat ploaia și viscolele atâtor veacuri. Totuși ori câtă încredere am avea în resistența acestor picturi, valoarea și raritatea lor impune celor cari le înțeleg și cari sunt datori să le înțeleagă, mai multă grije și măsuri de apărare împotriva asprei clime de care sunt încercate.

Inrudită ca stil cu bisericile lui Petru Rareș și făcând parte din acelaș secol, este și ctitoria Movileștilor, mănăstirea Sucevița, unde se găsesc rămășițele pământești ale lui Ieremia și Simion Movilă, precum și șuvițe din pletele tăiate ale Doamnei lui Ieremie Vodă, Elisabeta, cea pângărită de păgâni. Nu-i lipsește nici Suceviței frumoasa găteală ce o constitue pictura ei exterioară, lucrată în tonalități mult mai vii decât ale picturilor surori dela Humor sau Voroneț de pildă. Mănăstirea Sucevița se mai bucură și de un foarte bogat și valoros tezaur, alcătuit în întregime aproape din obiecte donate de familia Movileștilor: cruci artistic sculptate, odăjdii și cusături de o calitate artistică remarcabilă, ca acoperitoarele de morminte ale lui Simeon și Ieremia Movilă, alături de manuscrise cu splendide miniaturi, cum este spre pildă Evangheliarul din 1607.

Dintre mănăstirile secolului al XVII-lea am vizitat Dragomirna, care nu reprezintă numai o trecere dela un veac la altul, dar şi o trecere spre un nou tip de biserică. Numeroasele elemente noi introduse aici îi dau un aspect cu totul deosebit de al celor din veacul trecut. Coborând apoi până la mănăstirea Neamțului, am avut ocazia să vedem cea mai mare mănăstire din țara noastră, unde cei peste 400 de călugări închişi între zidurile mănăstirei caută să-i reînvie importanța culturală din trecut, când caligrafii şi tălmăcitorii dela Neamț împlineau unul din primele roluri în răspândirea cărții româneşti, iar curentul paisian reforma viața monahală, prin credință şi muncă literară. Nu departe de mănăstirea Neamțului sunt aşezate mănăstirile de călugărițe Agapia şi Văratecul, ale căror pitoreşti şi liniştite aşezări îmbie orăşanului istovit de puteri, loc de odihnitoare şi recreatoare vilegiatură.

Am încheiat excursia ducând cu noi un singur regret întărit de reproşul că n'am cunoscut mai din vreme cele văzute acum; că nu ne-am împărtăşit mai curând sufletul şi mintea din comorile lăsate de înaintaşi. Impresionați de trăinicia celor durate de ei, ca şi de rafinăria gustului şi subtilul lor simț artistic, ne-am întors acasă cu mai multă încredere în noi şi în puterile creatoare ale neamului românesc.

M. LUPAŞ

Rugăciune

Părinte din ceruri,
Tu care de-apururea gândul
Avut-ai la turmele Tale
Şi'ntr'una pe neteda cale
Purtatu-le-ai veacuri de-arândul,

Priveşte, Părinte, norodul
Ce numai durere ştiut-a,
Ce veşnic în neguri zăcut-a,
Plângându-şi cu jale prohodul.

Iar țării ce'n lacrimi şi'n sânge
Se zbate ca'n vremuri străbune,
Meneşte-i o soartă mai bună
Smulgându-i prilejul de-a plânge.

DAFNA-BLAGAIANA

NOTE DE DRUM

SPRE SOARELE DELA ASSUAN

— 1929 —

Egipet: Vederea generală a oraşului Cairo

CAIRO

„Cine n'a fost in Cairo, nu poate spune c'a umblat in lume. Pământul lui e aur curat, nopțile lui o minune, apa lui blândă şi dulce, iar nămolul lui e moale ca apele Nilului". *(O mie şi una de nopți. Noaptea XXVII).*

Ceeace trebue să observe mai întâi unul din România în cea dintâi zi petrecută în Cairo, este oraşul *modern* care ți se înfățişează înaintea ochilor. Ştiind că eşti în Africa, te-ai aştepta la un oraş „african", sărăcăcios şi murdar, pe când rămâi încântat văzând că Egiptul are o capitală care întrece în mărime şi frumseță, capitala noastră. Această modernizare a Cairului este recentă şi înaintează foarte repede.

In rândul al doilea, un lucru de care rămâi încântat păşind pe străzile oraşului frumos este cerul senin şi căldura de vară care domneşte aici. Când am plecat de acasă lăsasem în Bucureşti zăpadă groasă şi ger, pe când aici suntem în plină vară la mijlocul lui Decemvrie, vară cum e la noi în Iulie şi August.

Am lăsat deci pardisiul şi-am ieşit numai în haină pe străzile Cairului, oraşul pe care îl visam odinioară în timpul răsboiului când degeram de frig

din lipsa de lemne și cărbuni și doriam, în visul meu după țări calde, să-mi continu medicina la Cairo. Căldura de pe străzi e însă așa de puternică, încât m'am gândit că voi avea nevoe de un costum de vară și de o cască colonială cari să mă apere contra soarelui egiptean, având în vedere că voi merge departe spre sudul Egiptului până dincolo de Assuan.

La ieșirea din hotel am la stânga o stație de automobile elegante, multe Studebecker, Fiat și Buick; m a ș i n i simple sau uzate, n'am văzut. Mașinile pot fi toate în stare bună, deoarece în Egipt și Palestina există cele mai bune și mai frumoase drumuri; sute de km. mergi pe șosea asfaltată, cu media 80—90 km. pe oră, fără să simți viteza și nici cel mai mic deranj sau oboseală. Aceste șosele sunt făcute de Englezi pentru a ușura circulația, pentru a lega mai repede un punct de altul și în primul rând pentru a stăpâni coloniile mai ușor prin transportul mai repede al trupelor cari trăesc în colonii. Aici unde șoselele sunt admirabile, aici unde nimeni n'are voe să poarte arme și unde nici nu se vând arme, e ușor să stăpânești țara cu o mână de oameni. Soldații nu se văd. Ei stau sus în „Citadelă" și prea rar ies în oraș în ordine și îmbrăcați totdeauna în cele mai bune haine. Iar cetățenii Cairului, pașnici în aparență, își văd de afaceri, ordinea pe străzi fiind păzită de polițiști arabi, al căror stăpân e regele Egiptului Fuad I, arab și cu fes în cap și el, rege cu suită, cu palat regal, cu imn regal și cu mașină „Cadillac". Arabii („egiptenii") visează eliberarea lor de sub Englezii pe cari îi urăsc din toată inima (deși toți vorbesc englezește). Dragostea față de francezi e mare la „Egiptenii" de azi. O vezi în numirea străzilor cari sunt în limba arabă (shari) și franceză (rue). Pe străzi indigeni îmbrăcați în haină lungă și albă — femei arabe în haină lungă neagră, acoperite la față cu un văl negru care le lasă liberi numai ochii negrii. Un lucru care îți atrage atenția imediat ce vezi mai multe femei: toate au ochii la fel, ochi negri cu negru împrejurul ochilor. Abia mai târziu am înțeles taina acestei asemănări: toate femeile arabe — și cele mai sărace — își vopsesc cu negru pleoapele și o parte din jurul ochilor; legea lor le obligă să facă lucrul acesta. Între vălul de pe cap și cel care le acopere fața, este legat dealungul nasului un cilindru cu chiți auriți. In interiorul cilindrului se păstrează o hârtie cu versuri din Coran, semn că femeea va fi credincioasă bărbatului.

Am plecat spre Facultatea de medicină.

Tramvaiul ne duce pe strada Kasr—El—Eini. Aproape de Facultate în fața stațiunei tramvaiului, e un spital.

Priveliște din apropierea Piramideler dela Gizeh

Probabil că e un mort mai de seamă în el, fiindcă multe femei arabe îmbrăcate în haina lor lungă-neagră, și descoperite la față, așteaptă mortul bocindu-se. Din când în când la intervale par'că regulate, femeile se ridică în picioare de pe pământ unde ședeau, își ridică mânile în sus și se vaetă toate deodată. Oridecâteori însă am trecut cu tramvaiul pe aci, în cele zece zile pe cari le-am petrecut la Cairo, am văzut în fața spitalului aceleaș femei bocindu-se la transportarea vre-unui mort. Abia mai târziu am înțeles că ele nu sunt rude ale mortului și nici cunoscute venite să petreacă mortul la groapă, ci sunt bocitoare plătite de rudele celor cari mor în spital.

Facultatea de medicină se prezintă binișor. N'are însă încăperi destule: de aceea, acum odată cu ținerea congresului, se pune piatra fundamentală a nouei Facultăți și a Spitalului pe insula Rodah în mijlocul Nilului.

Am intrat să văd bolnavii din Clinicile cu camere mari fără uși cari să se închidă și fără sobe, fiindcă aici nu-i frig niciodată. Dintre bolnavi am privit numai leproșii cari erau ceva nou pentru mine.

La biroul Congresului am primit toate actele necesare pentru intrarea liberă în toate oficiile, birourile și muzeele statului.

La birou am scris vre-o sută de cărți poștale, cu salutări din Cairo, tuturor prietenilor din România. N'am uitat pe nimeni, nici chiar pe croitorul meu. Dărnicia mea s'a explicat prin faptul că erau ieftine cărțile poștale, iar pentru francarea lor nu plăteam nimic ci dedeam c. p. la biroul congresului unde medicii arabi ne lipeau gratis mărcile poștale speciale cu ocazia Congresului.

Dela cărțile poștale am trecut la Agenția Cook să plătesc taxa pentru o excursie la barajul dela Delta Nilului. Lângă mine un englez plătește și el taxa excursiei: 40 piaștri — 360 Lei; n'are însă schimbat și din portmoneul său încărcat de hârtii de mărimi egale scoate o hârtie de una sută lire egiptene (84,000 Lei!), o întinde rugând pe încasator să-i dea restul. Acesta, oricât de boer era, plin de gentilețe și serios îi înapoiază hârtia spunând că

Central University Library Cluj

n'are să-i dea înapoi la o hârtie de 84,000 Lei. Un gest englezesc. Mă uitam la portmoneul englezului încărcat de un teanc de hârtii de câte 84,000 Lei şi mă gândeam pe unde vrea să mai călătorească acest arhimilionar în comparaţie cu mine, care dusesem cu mine în Egipt mult mai puţin decât o hârtie de 84,000 Lei — şi călătorisem doar aşa departe!

Cu gândul şi cu inima la hârtiile de câte o sută de lire ale englezului şi supărat pe arabul care m'a lăsat fără insignie, am eşit din Facultate mergând înainte pe linia tramvaiului. Mergeam în neştire şi în dorinţa de a găsi ceva nou, de a descoperi ce n'am mai văzut. Şi am ajuns pe malul Nilului unde pescarii îşi adunau pânzele luntrilor lor. Fără rost era plimbarea mea, fiindcă vederea Nilului o aveam în program pentru altă zi. Şi în plimbarea mea fără ţintă pe malul Nilului, ridicându-mi în neştire ochii, departe, departe, dincolo de râu, în albastrul nesfârşit al cerului veşnic, senin printre palmieri am văzut pustiul nisipos, iar la marginea cea mai apropiată a lui am zărit cele trei piramide din Gizeh... O! am exclamat uimit, uite piramidele! Uite al doilea sublim pe care-l văd în viaţa mea; căci cel dintâi a fost marea. Pentru ele am venit eu aici în Egipt, nu pentru insignia de congresist. Dar e prea frumos, e prea sublim şi nu e pentru azi vederea piramidelor; să ne întoarcem înapoi acasă; e prea de vreme şi prea pe negândite vederea lor acum şi.... e prea frumos frumosul acesta pentruca să-l vezi dintr'odat întreg. O, ce bine'mi pare şi ce mulţumit sunt că le-am zărit de departe! Invăţăceii lui Isus, Luca şi Cleopa nu s'au putut întoarce înapoi din Emmaus la Ierusalim mai turburaţi în bucuria lor, că au văzut pe Domnul după înviere, de cum m'am înapoiat eu cu tramvaiul la hotel, dupăce zărisem dela distanţă de câţiva km. — piramidele!

La masă dintre chelneri numai „ţalul" este european, suntem serviţi numai de chelneri negri îmbrăcaţi într'o singură haină lungă albă. Aceşti negri sunt aduşi din Sudanul egiptean şi sunt cei mai credincioşi oameni pe cari i-am văzut. Toţi vorbesc englezeşte şi franţuzeşte, iar între ei limba arabă deşi nu sunt arabi. Mâncarea foarte bună, cu legume multe, carne puţină, din cauza căldurei de aici, terminându-se cu banane, portocale, mandarine, curmale şi migdale. Bem apă de Vichy sau de Evian, pe care o plătim cu 10 piaştri (84 Lei) litrul, gândindu-ne la apele noastre minerale de masă (Matilda, Borsec, Repat) pe cari dacă le-am exporta aici, le-am plăti mai ieftin. Când cerem apă de cealaltă ii spunem: „water" sau „de l'eau!". Am învăţat cel dintâi cuvânt arab: „maia" (apă) şi când îmi trebue apă, chem pe Hasan şi-i spun tare: Hasan, maia! Iar el zimbeşte de bucurie că am vorbit în limba lui, aleargă şi-mi aduce pe tavă frumos un pahar cu apă limpede, în care pluteşte o bucată de gheaţă, ca să nu se încălzească apa; mă serveşte în haina lui albă-lungă, până la pământ, îmi zâmbeşte arătându-mi dinţii lui regulaţi şi albi-albi, în vreme ce întinde tava ţinută cu mâinile lui negre-negre şi uscate, mâni de faraon mumificat.

După masă am făcut planul pentru vizitarea Cairului în cele zece zile pe cari le vom petrece aici. Avem multe de văzut şi nu ştim de unde să începem!

Ieşind din cameră şi scoborând scările, în holul hotelului întâlnesc câţiva medici francezi cari vin la mine şi mă întreabă cine sunt, fiindcă le par figură cunoscută. Le-am spus că ne cunoaştem de astăvară dela Congresul Internaţional de talassoterapie din Bucureşti şi mi-au strâns mâna veseli că ne-am împrietenit în diferite continente.

Mai târziu facem o mică plimbare prin oraş unde în magazinele vizitate ne ispitesc toate obiectele. Deocamdată mi-am comandat un costum de mătase „soie ecrue" „coloarea oului de raţă" şi o cască colonială. Seara, plimbându-ne prin oraş, am trecut prin faţa palatului regal cu piaţă uriaşă în faţă şi cu tunuri la intrare, ca la Castelul Peleş din Sinaia. Mai departe, în faţa unei case, lume multă petrecând aşa, încât gălăgia lor ne-a atras de departe. Credeam că e vre-un ospăţ de nuntă, dar o explicaţie a unuia ne-a clarificat imediat: proprietarul casei a voit să dea afară pe chiriaş dându-l în judecată; chiriaşul a câştigat procesul şi de bucurie şi-a chemat prietenii şi „lăutarii" să facă un „katzenmuzik" proprietarului care stă la etaj şi-şi scoate şi el nasul acum, privind la „festa" care i se trage.

In drum spre casă am văzut cea dintâi trestie de zahăr, devorată de un arab. O trestie lungă, e curăţită de coajă cu dinţii aşa cum ai curăţi o ramură de soc să-i rămână miezul. Acest miez conţine zahăr care se suge, iar din miez în urmă rămâne o massă de celuloză care se aruncă. Mai târziu, în tren spre Luxor, am mâncat şi eu trestie de zahăr care e nespus de dulce şi bună! Ai impresia că sugi o bucată de zahăr de-al nostru şi-ţi rămân buzele lipite una de alta de dulceaţa ei. In multe părţi ale Egiptului, în familiile sărace, mâncarea unei trestii de zahăr înseamnează un prânz, fără nici un alt supliment. Cu 4 Lei cumperi o trestie lungă de trei metri din care mănânci de 4—5 ori! In gările de pe Valea Nilului trestia de zahăr se vinde ca la noi brânzoaicele la Ploeşti, sau prunele la Comarnic, sau strugurii în gara din Drăgăşani.

*

Când mergi atât de departe, până în alt continent, cum am făcut noi, te miri singur cum ai ajuns aşa de departe şi-ţi dai coate cu prietenii, spunând unul altuia: Iţi dai tu seama cât suntem noi de departe? Suntem în Africa, băete; Ne simţim bine dispuşi şi am comunicat dispoziţia noastră tuturor prietenilor şi cunoscuţilor noştri din ţară, salutând

prin câteva zeci de cărți poștale toate colțurile Țării Românești, lipind mărci egiptene cari circulă numai în timpul congresului, mărci cari mai târziu vor avea valoare mare. S'au tipărit două feluri de mărci cu ocazia congresului: una de 5 miliemi având pe ea figura frumoasă a egipteanului faraon Amon—Holep, cel mai vechiu medic amintit în istorie și alta de 10 miliemi cu fotografia celui mai vechiu medic arab.

Am cumpărat mere frumoase, cari se importă din California, fiindcă în Egipt nu se fac mere; aici merele sunt „coloniale" și se plătesc scump așa cum se plătesc la noi portocalele: 15 Lei mărul! Și trebue să le importeze tocmai din California, când România cu poamele ei minunate și cu cursele ei regulate de vapoare, este așa de aproape!

Dr. EUGEN DOBROTĂ

LOCAȘURI DE ÎNCHINARE

Biserica „Cuvioasa Paraschiva"

din Râmnicul-Vâlcii

Biserica „Cuvioasa Paraschiva"

Această biserică este cea mai veche din Râmnicul-Vâlcii, fiind zidită de *Petrașcu-Vodă,* la anul 1557, pe când bătrânul Voevod se găsea în acest oraș tratându-se, după recomandațiile medicilor din Sibiu, de o boală de piept, pe care o căpătase într'o luptă purtată pe Valea Oltului.

Murind, însă, în anul 1558, biserica a rămas neterminată până la anul 1587 când a fost terminată definitiv de fiul său, *Mihai-Viteazul,* pe atunci Ban al Craiovei.

La anul 1738 în timpul stăpânirii austriace, sub împăratul Carol VI, Turcii isgonind cu răsboi pe Nemți au aprins biserica, pe care la anul 1740 au reparat-o negutătorii Chiproviceni din Sibiu. La anul 1768, în timpul altui răsboi dintre Nemți și Turci, biserica a fost iarăși în parte arsă, fiind reparată de enoriași.

Mai târziu, la anul 1844, Sterie Jufca Videl Ceauș, a zugrăvit-o din nou, mărindu-i ferestrele, înălțându-o și adaogându-i amvonul și turla clopotniței, iar la anul 1879 s'a zidit turla centrală, zugrăvindu-se.

Se pare că tot la anul 1844 biserica a fost tencuită peste tot și văruită, acoperindu-se cărămizile și panourile aparente ale primei arhitecturi, biserica fiind zidită la început după modelul sârbesc — cu panouri și cărămizi aparente — introdus în țară de voivodul Mircea Ciobanul.

La anul 1933, biserica ajungând la ruină a fost restaurată la arhitectura primă, sub conducerea Comisiunii Monumentelor istorice, de actualul paroh, *Preot I. Dărvărescu,* restaurându-se însă numai partea zidită de Pătrașcu Vodă și Mihai Viteazul, iar restul lăsându-se, după reparație, așa cum fusese zidit în cursul timpului.

Tot cu acest prilej, s'a zidit *Casa parohială,* după acelaș model de arhitectură ca și biserica.

Pr. I. D.

EPITAF

Verde brad
verde brad
străjuește trecerea.
Amânduror secerea:
zori de-o zi.

Mări vis
mări vis:
tuturora visurile
condeesc abisurile
doar o zi.

ANDREI UNGHERU

VITRINA CĂRŢII

CRONICA LITERARĂ

Al. O. Teodoreanu: UN PORC DE CANE. Colecţia Rosidor. Editura Naţională. Bucureşti 1933.

Dintre scriitorii postbelici de talent, fraţii Teodoreanu se disting prin opera lor cu caractere originale şi viguroase. Dacă dl Ionel Teodoreanu este mai masiv, mai productiv şi — să zicem — mai serios, în schimb dl Al. O. Teodoreanu (Păstorel) este mult mai spiritual. Calitate rară astăzi, când romanele insipide, de duzină, inundă piaţa literară şi când o generaţie tânără vrea cu orice preţ să ne sperie cu tragismul unei factice disperări metafizice şi cu teorii mistice, importate din Calcuta şi Benares.

Dl Al. O. Teodoreanu n'a scris mult: 2—3 volume. Înşir: 1. *Hronicul măscăriciului Vălătuc.* 2. *Mici Satisfacţii.* 3. *Strofe cu pelin de Maiu.* 4. *Trei Fabule.* Pe de altă parte opera lui nu conţine acele idei şi pasiuni înalte, de rigoare în cărţile didactice şi'n admiraţia filistenilor clasicismului literar. Totuşi prin ceeace a publicat D-sa se dovedeşte un adevărat artist şi-un om de duh.

În ultimul volumaş se cuprinde o nuveletă: *Un porc de câne,* care ne aminteşte prin perfecţia artistică a tratării unui subiect scabros statuetele şi picturile murale dintr'o sală cenzurată a muzeului din Napoli, unde se păstrează urmele artei spontane şi sincere a locuitorilor din Pompei. Celelalte bucăţi sunt schiţe din lumea frivolă a mondenilor şi demimondenelor din Bucureşti, lume zugrăvită cu multă vervă, pe alocuri cu ironie şi mai ales cu mult humor, descreţitor de frunte. Ele se menţin în linia maestrului Caragiale, nu numai ca inspiraţie ironică, dar şi prin ingeniozitatea variaţiei de procedeu.

Într'un cuvânt o cărţulie extrem de amuzantă şi din care nu pot cita din lipsă de spaţiu, decât eşantioanele următoare: 1. *Un dancing din capitală.* „...Cuprinsă de colectiva epilepsie verticală a Rumbei, o masă compactă de dansatori se agită frenetic şi mai mult pe loc, ca ţiparii într'un borcan prea mic pentru numărul lor, deabia găsind mijlocul să-şi învârtească partenerele îmbujorate şi decoltate la extrema limită. Fără jazz şi văzuţi de departe, oamenii aceştia ar da impresia exactă a călătorilor disperaţi de pe puntea unui vas în naufragiu, pe-o mare agitată". 2. *O comparaţie sugestivă:* „...Pe când se îmbrăca domnul Miclăuş, *Chéri* (un căţel), reconfortat de somnul reparator, făcea salturi nebune şi se gudura pe lângă el ca un deputat majoritar în faţa primului ministru".

Rămâne la discreta curiozitate a cetitorilor să lămurească, întrucât „Un porc de câne" trebue luat la propriu, sau figurat şi dacă ansamblul schiţelor corespunde probelor date... de ceeace de altfel nu ne'ndoim. p. d.

PROBLÈME DU COMMUNISME *par Nicolas Berdiaeff.* Paris 1933. 170 pag.

Comunismul, atât prin concepţia lui despre lume, radical opusă creştinismului, cât şi prin apropierea ţării în care îşi îndeplineşte rolul său funest, este o problemă de-o arzătoare actualitate pentru noi. În faţa acestei mişcări aşa de complexe, conştiinţa creştinilor nu poate rămânea indiferentă. Dar ea nu se poate mărgini la o tăgăduire retorică a lui, ci trebue să înceapă, prin trăirea unui creştinism curat, lupta împotriva atleţilor lui Antichrist. Ruşii din diaspora, cari înfăptuesc atâtea lucruri minunate pe pământ străin — prezentând în faţa lumii apusene valoarea şi comorile ortodoxiei — au demascat cu toată puterea minciuna comunismului. Între aceştia filosoful, profund creştin, N. Berdiaeff este duşmanul cel mai redutabil al bolşevismului. Într'o serie de cărţi de-ale lui, între cari e şi prezenta, desvoltă şi combate, într'un spirit de largă comprehensiune, întreagă doctrina materialismului istoric, care stă la baza comunismului. Cartea de faţă are trei capitole, fiecare mergând cu un pas mai departe în structura doctrinei marxiste. Ele sunt: I. Adevărul şi minciuna comunismului 1—49; II. Psihologia nihilismului şi a ateismului rus, 50—102; III. „Linia generală" a filosofiei sovietice. Comunismul era privit până în prezent sub un unghiu prea îngust, ca un curent politic, economic şi social, fără să se arate minciuna îngrozitoare pe care o profesează: lupta contra creştinismului, negarea lui Dumnezeu, negarea sufletului; negarea „mitului" creştin a Dumnezeu-Omului — minciună care întunecă toate fragmentele de adevăr ce le-ar conţinea el. „Socialismul" — deci comunismul, forma extremă a acestuia — „nu e numai o problemă muncitorească", cum spune autorul într'o altă valoroasă lucrare a sa, ci e mai ales problema ateismului, a unei întruchipări moderne a ateismului; el e turnul lui Babel, ridicat fără Dumnezeu, nu pentru a se ridica dela pământ spre cer, ci pentru a coborî cerul la nivelul pământului" (L'esprit de Dostoiewski pg. 160). Comunismul e deci negarea principiului spiritual, a libertăţii voinţii, e un monism materialist în viaţa socială. Dar ideea care îi atrage entuziasmul maselor nu e materialismul, care în sine e rece, fără putere de-a înflăcăra, ci e ideea mesianică, al cărui purtător e „proletariatul". Această clasă, născută din asupririle capitalismului — a cărui severă critică o face deasemenea autorul — este divinitatea cea nouă în bolşevism; ea e considerată eliberatoarea lumii

din nedreptățile capitalismului, și constructoarea unei lumi nouă. Acest edificiu se face prin forță, în chip mecanic și prin constrângere, fără să se țină seamă de personalitatea omului. Societatea e totul, individul nimic.

Întrebarea obsedantă e, cum de a prins rădăcini marxismul tocmai în sânul poporului rus, a cărui religiozitate pronunțată e îndeobște cunoscută? Acestei întrebări îi răspunde autorul în cap. II și III, intrând în analiza și mai amănunțită a marxismului, așa cum s'a resfrânt el în sufletul poporului rus. Rădăcinile nihilismului rus se găsesc deja în schisma veacului al XVII-lea. Poporul rus s'a arătat refractar oricărei influențe externe. El vedea atunci în patriarhul Nicon pe trimisul lui Antichrist. Mai pe urmă a venit reforma occidentalistă a lui Petru cel Mare, care a produs în sânul poporului resentimentul și ura față de orice cultură. În adâncurile acestui suflet era ascunsă ideea mesianică a lui. Această idee a mesianismului național s'a împreunat cu cea a mesianismului internațional. Cea de a treia Romă, făurită de călugărul Filoteiu în veacul XV, a devenit Internaționala a treia. In această stare de revoltă a prins marxismul în mijlocul poporului rus. Dar la temelia marxismului stau contradicții ineluctabile. Procesul dialectic, împrumutat din filosofia hegeliană — aplicat materiei — e cea mai monstruoasă contradicție. Materia în sine e pasivă, ea nu poate fi supusă procesului dialectic.

Convingerea comuniștilor că pot întemeia o împărăție pământească prin forță și constrângere, fără să țină seama de principiul libertății — e încă o utopie în veci nerealizabilă. Dar cea mai groaznică e lupta împotriva lui Dumnezeu, care nu poate i scos din sufletul omenesc. De aceea în câmpul de bătae al focului comunist ia naștere o Biserică nouă, *Biserica martirilor*. Ea începe în catacombe, pentruca să strălucească în lume.

Aceasta e o palidă rezumare a câtorva idei din cartea filosofului rus N. Berdiaeff, care pentru profunzimea ei, ca și pentru importanța ei pentru noi, merită să fie tradusă și în limba noastră.

Numai cunoscând dușmanul pe toate pozițiile lui, poți lupta efectiv contra lui. D. COMAN

CE S'A ÎNTÂMPLAT ÎN LUNA TRECUTA

La noi

Spitalul din Reghin, ctitoria dlui Dr. E. Nicoară

O CTITORIE RARĂ. Distinsul fiu al Bisericii noastre dl Dr. Eugen Nicoară, director al spitalului din Reghin, președinte al „Frăției ortodoxe române" din tractul Reghin, deputat sinodal și congresual al eparhiei Clujului, președinte al despărțământului „Astra" din Reghin, a dat și până aci dovezi despre sufletul său mare. — In urma actului iscălit la 16 Sept. a. c. prin care, drept prinos de re-

cunoştinţă faţă de memoria acelora cari l-au ajutat în marea lui nevoe să facă medicina, donează Episcopiei ortodoxe a Clujului spitalul din oraşul Reghin, ridicat cu cheltuială proprie, constituind o fundaţiune de binefacere sub denumirea regretatului său părinte: „Fundaţiunea Preot Grigorie Nicoară", dl Dr. Eugen Nicoară devine primul mecenat al eparhiei Clujului, iar Biserica şi neamul îl înalţă alăturea de Emanoil Gojdu, de Dumitru Andronic, Alexandru Lebu, Dr. Ioan Mihu, şi alţi generoşi întemeietori de fundaţiuni cu scopuri culturale şi de progres naţional.

Felicităm pe Preasfinţitul Episcop Nicolae Ivan al Clujului, că Dumnezeu l-a învrednicit să aibă în eparhia Preasfinţiei Sale fii credincioşi şi jertfelnici cum este întru tot lăudatul ctitor Dr. Eugen Nicoară.

P. S. Nicolae, episaopul Clujului

La stânga:

Dl Dr. Eugen Nicoară

CONGRESUL „ASTREI". In zilele de 8 şi 9 Septemvrie a. c. s'au desfăşurat la Târgu-Murăş festivităţile împreunate cu congresul anual al societăţii culturale „Astra" dela Sibiu.

Conducătorii „Astrei" au lucrat deosebit de înţelepţeşte atunci când în alegerea localităţii menite să găzduiască aceste solemnităţi s'au oprit asupra oraşului Târgu-Murăş, importantul centru dela marginea Săcuimii. Să vadă şi urmaşii nemeşilor fuduli, la ei acasă, vitalitatea etnică şi prestigiul cultural al naţiei româneşti, pe care au ţinut-o până de curând în cea mai cruntă robie!

Mitropolitul Andrei Şaguna

Deschiderea congresului s'a făcut în sala festivă a Palatului Cultural, la ora 11, dupăce congresiştii au participat la Sf. Liturghie săvârşită în cele două biserici româneşti. Cu acest prilej au rostit înălţătoare cuvântări: dl I. Moldovan, preşedintele „Astrei", P. S. Arhiereu Vasile de Răşinari, delegatul I. P. S. Mitropolit Nicolae, Protopop Câmpean, delegatul episcopatului unit, regretatul academician Gh. Bogdan-Duică, Prof. D. Gusti, Dr. E. Nicoară etc.

La ora 2 congresiştii au luat masa împreună la Restaurantul Central, iar după masă la orele 4 şi-au desfătat ochii şi şi-au sporit conştiinţa naţională privind strălucitul conduct etnografic, la organizarea căruia dl Dr. E. Nicoară a avut partea leului.

Inălţătoare a fost producţia „Şoimilor" din Cluj pe terenul sportiv, în cadrul căruia a vorbit, entuziast, dl prof. Lupeanu-Melin.

La ora 6 un public pe cât de select pe-atât de numeros a ascultat în sala festivă a primăriei conferinţa dlui prof. univ. Sextil Puşcariu despre „Perspective culturale", conferinţă deosebit de bogată în rememorări înălţătoare şi în instructive sugestii pentru viitorul cultural al „Astrei" şi al neamului.

Seara: concert şi petrecere până'n zori de zi — ca pe vremurile bune...

A doua zi congresul a ţinut şedinţă, ascultând diferitele rapoarte despre bogata activitate desfăşurată de „Astra" în decursul ultimului an. S'a remarcat, cu toată dreptatea, hărnicia excepţională a despărţămintelor Sibiu, Cluj, Braşov, Blaj, Reghin etc.

Congresul acesta a făcut încă odată dovada, că venerabila societate culturală ctitorită de marele Mitropolit Andrei Şaguna e pe drumul celei mai frumoase înfloriri — bravând grelele vremi de criză morală şi materială prin care trecem.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Serbările dela Sarmisegetuza: Dl Prof. Daicovici dă lămuriri Suveranului

PRAZNICUL DELA SARMISEGETUZA. In cetatea de reşedinţă a lui Decebal a fost praznic mare. Insuşi M. Sa Regele Carol II a ţinut să cinstească cu prezenţa sa înaugurarea săpăturilor prin cari se va desgropa marele amfiteatru dac, amfiteatru care va întruni an de an pe fiii neamului nostru la serbările „Daciadelor“, menite să cultive, prin cultul tradiţiei, virtuţile sufleteşti şi trupeşti ale naţiei noastre. De faţă au fost la praznic şi I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae al Ardealului, dl G. Tătărăscu, prim-ministrul ţării, împreună cu mai mulţi miniştri şi cu peste 10.000 de ţărani din părţile hunedorene.

In cuvântări entuziaste s'a evocat cu acest prilej gloria daco-romană a strămoşilor noştri, glorie despre care glăsueşte fiecare peatră desgropată din cetatea Sarmisegetuzei şi pe care noi, urmaşii daco-romanilor, suntem chemaţi s'o sporim prin vrednicia noastră.

Praznicul dela Sarmisegetuza a fost o admirabilă şcoală a demnităţii naţionale, care azi, mai mult ca oricând, se cere respectată în viaţa particulară şi'n viaţa de stat de o potrivă.

Săpăturile arheologice conduse cu atâta pricepere de dl Prof. Daicovici, servesc, în felul acesta, în chipul cel mai înalt, conştiinţa şi demnitatea naţională.

Săptămâna fructelor: Car alegoric dela expoziţia din Bucureşti

SAPTAMÂNA FRUCTELOR. Ne aducem aminte de cumplita secetă de astăprimăvară. Lumea plugărească era îngrijorată, desnădăjduită. A dat Dumnezeu de-a plouat. Ploaia era târzie — după oameni, dar la timp — după rânduiala lui Dumnezeu. Pământul a rodit din belşug. S'au făcut mai ales poame, ca niciodată.

Pentru a îndemna lumea noastră să mânce poame şi pentru a atrage atenţia străinătăţii asupra marilor noastre posibilităţi de export, Ministerul de domenii prin camerele agricole a organizat expoziţii-târguri de fructe în toate capitalele de judeţ ale ţării. Aceste expoziţii de o rară frumseţe şi de o nebănuită bogăţie au atras o mulţime de vizitatori. In felul acesta s'a promovat şi consumul intern şi exportul de fructe. Iar pomicultorii şi-au putut valorifica o bună parte din rodurile cu cari Dumnezeu le-a binecuvântat ostenelile.

CONGRESUL ŢIGANILOR. Nu-i lucru de glumă, ci e foarte serios: Ţiganii din întreaga ţară românească prin reprezentanţii lor s'au întrunit în congres la Sibiu. Au fost de faţă vr'o două mii. Şi nu erau toţi negri. Nici la faţă, nici la suflet.

Congresul s'a deschis prin sfinţirea celor 72 de steaguri — fireşte în culorile naţionale româneşti. Numărul acestor steaguri corespunde, dupăcum vedeţi, exact cu numărul judeţelor din România şi — probabil — cu numărul listelor de candidaţi ce vor depune ţiganii la viitoarele alegeri parlamentare.

Asta, fireşte, n'a spus-o nici unul din „Voevozii“ noii „minorităţi“ ce se organizează. Totuşi, „să avem puţintică răbdare“ şi vom vedea că aşa ceva se poate întâmpla. In orice caz e mai uşor să depui 72 de liste la alegeri, decât să faci o universitate populară ţigănească, dupăcum au cerut congresiştii.

Altminteri congresul s'a desfăşurat în condiţii civilizate (fără păruiala aşa de frecventă la *alte* congrese), ceeace este spre cinstea Romilor adunaţi la Sibiu. N. C.

La alții

BOMBA POLONEZĂ. Polonia a aruncat o bombă într'una din recentele ședințe ale Consiliului Societății Națiunilor. Reprezentantul ei, dl ministru de externe Beck, a declarat în înaltul for internațional dela Geneva, că guvernul polonez nu se mai ține obligat să respecte dispozițiile tratatului de pace privitoare la regimul minorităților, câtă vreme aceste dispoziții nu-și vor estinde puterea asupra tuturor țărilor cari alcătuesc Societatea Națiunilor. In consecință Polonia nu mai tolerează în această privință nici un control internațional.

Polonia Mareșalului Pildsuski a dovedit încă odată, că înțelege să facă politică externă poloneză, umblând pe picioarele proprii. Pretenția ei este justă și demnă. Fiindcă dispozițiile privitoare la regimul minoritar nu sunt chiar așa de internaționale după cum vor să pară. Ele nu obligă decât națiile ceva mai mici.

Și asta nu e chiar în spiritul vrerilor lui Wilson, — părintele Societății Națiunilor — și nici în spiritul dreptății pure și simple.

Declarațiile dlui Beck au tulburat profund liniștea solemnă a înaltului for internațional genevez și au stârnit comentarii dintre cele mai agitate în întreaga presă mondială.

Congresul țiganilor: Sfințirea steagurilor

Varșovia: Palatul regelui Ion Sobieski

RUSIA ÎN SOCIETATEA NAȚIUNILOR. Republica sovietelor rusești a intrat în Societatea națiunilor. A fost invitată să intre — și a intrat. Ideea a pornit, desigur, dela Stalin, sau Litwinov. „Marile puteri" au tatonat la rândul lor atmosfera internațională și neprevăzând furtună, ci dimpotrivă, au poftit Rusia la masa verde dela Geneva.

U. R. S.-ului i-a venit bine invitarea. Intrând în soborul genevez s'a pus bine cu Europa, într'un moment când e amenințat din extremul orient. Și, sigur, și-a sporit, în felul acesta prestigiul politic și putința de a propaga ideia revoluției mondiale.

Apus de soare pe lacul Leman

BCU Cluj / Central University Library Cluj

În schimbul acestui formidabil serviciu, nu i s'a cerut nimic. Nici măcar un regret pentru zecile de mii de preoți uciși, sau pentru milioanele de mujici trecuți, prin înfometare, în lumea cea de dincolo. Nu i s'a pretins nici măcar libertatea conștiinței religioase pentru nenorociții muritori din împărăția roșie, precum România n'a pretins nimic, nici tezaurul românesc dela Moscova, când a reluat raporturile diplomatice cu țara lui Litwinov.

Și totuși s'a găsit cineva să protesteze împotriva primirii Rusiei în tovărășia neamurilor civilizate: Reprezentantul Elveției. Iar primul ministru al Irlandei și-a condiționat adeziunea, cerând libertate de credință pentru cetățenii Republicei de dincolo de Nistru.

S'a dovedit încă odată, dacă mai era nevoe, că politica este tărâmul unde toate compromisurile sunt posibile și de unde eroismul este exilat de cele mai multeori. De aceea sunt și așa de rare înfăptuirile mari și durabile pe acest tărâm.

HEIL HITLER! Partidul național-socialist din Germania și-a ținut congresul la Nürnberg. El a arătat încă odată că nația germană aproabă entuziast politica Führerului și înțelege să-l ajute pe-acesta din tot sufletul la zidirea celui de-al treilea Reich. Douăzeci de mii de drapele cu crucea încârligată s'au plecat în fața stăpânului absolut al unei nații de 60 de milioane; și aproape 500.000 de piepturi au strigat într'un glas: Heil Hitler!

Ce va creia entuziasmul acesta hitlerist — e o taină a viitorului. Dar că entuziasmul acesta este real și formidabil, o spun *străinii* cari au fost în Germania și mai ales ceice au văzut congresul dela Nürnberg.

Firește, gazetele evreo-masone vor continua să spună că elanul hitlerist este tarifat, cum ar fi la noi de-o pildă elanul electoral hrănit cu țuică și tocană națională.

N. C.

A. Hitler

DE TOATE ȘI DE PRETUTINDENI

GHIVECIU

A TREIA EXPOZIȚIE A ARTIȘTILOR CREȘTINI LA TOKIO. Ea a avut loc anul acesta și a atras curiozitatea foarte multor vizitatori. Cele vre-o 50 de tablouri, diferitele modele de arhitectură, stofele și vasele aranjate cu un deosebit gust în sălile expoziției, au confirmat încă odată vitalitatea creștinismului, prin una din trăsăturile lui fundamentale: adaptabilitatea la situații date. Realizările artei orientale creștine, în special chineze, japoneze și indiene, sunt inspirate din arta tradițională, indigenă. Tabloul pictorului *Seigo Joshimatsu: Isus în pustie,* redă pe Mântuitorul în poziția tradițională alui Budha, iar tabloul *Isus în grădina Ghethsimani* al pictorului *Luca Haseyava* prinde câteva trăsături caracteristice ale artei japoneze în expresia feței omenești și în ornamentație. Nu mai puțin interesant, din acelaș punct de vedere, este și tabloul *Zi de sărbătoare* a lui *Miyo Nakamura,* în care două femei japoneze în costumul lor național, intrând în biserică se opresc și se roagă în fața altarului. Fața lor, schițată în câteva linii, exprimă un sentiment religios plin de extas. Spiritualitatea, specificul artei bizantine creștine, se regăsește în figurile lor.

UN ORFEU MODERN. Se spune, că legendarul orfeu îmblânzea, cu cântecul său, animalele sălbatice. Faptul — deși de domeniul legendei

Luca Haseyava: Isus în grădina Getsimani

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Miyo Nakamura: Zi de sărbătoare

Un orfeu modern

— nu pare de loc imposibil, fiindcă el se repetă în zilele noastre. E cazul violinistului francez Marcel Herbier, care cântă în pieţele oraşelor şi cântecul lui minunat atrage paserile ceriului cari se aşează, fermecate, pe arcuşul măiestrului şi pe capul lui, ca în stalurile unei săli de concerte...

TREI INCAPĂŢINAŢI. Intr'o societate se găseau o mulţime de încăpăţinaţi, cari îşi povesteau cu mândrie încăpăţinarea de care erau capabili.

— Eu am fost aşa de încăpăţinat — povesteşte unul — că mergând la dentist să-mi scoată o măsea ce mă durea, la întrebarea dentistului care e măseaua de scos, n'am voit să i-o arăt şi mai bine am suferit să-mi scoată toate măselele şi toţi dinţii, decât să spun care măsea mă doare.

— Asta nu-i nimic — răspunse altul. Eu întârziind într'o iarnă până noaptea târziu şi neavând cheia dela antreu, am bătut la uşe, ca soţia să-mi deschidă. Soţia întrebă: cine este? Deşi era un ger — de crepau pietrile, n'am voit să răspund şi mai bine am stat la uşe — de am îngheţat toată noaptea, decât să spun cine sunt.

— Eu, povesteşte al treilea, înainte cu un an aveam 1500 de oi, pe care le duceam la târg să le vìnd. Ajungând la un râu am voit să trec cu oile pe ţărmul opus, ca să scurtez drumul. Nu trece omule — spuse un ţăran din părţile locului, căci apa e mai mare decât se pare şi ţi se îneacă oile. Credeţi că l-am ascultat? Din contră: am mânat oile în râu şi toate s'au înecat.

Judecaţi şi Dvoastră, care a fost mai încăpăţinat.

LOGODNĂ PRINCIARĂ. La reprezentaţiile teatrale festive cari s'au dat anul acesta în pitorescul oraş Salzburg din Austria, au participat, ca de obiceiu, şi mulţi membri ai caselor regale şi princiare. Cu acest prilej a avut loc solemnitatea logodnei prinţului George, cel mai tinăr fiu al Regelui Angliei, cu principesa Marina a Greciei.

Prinţul George al Angliei şi principesa Marina a Greciei

POSTA REDACŢIEI

Ar. D. în Gh. Fireşte. Publicăm şi literatură frumoasă, cu inspiraţie veritabilă. Ai putut-o observa şi până acuma. Singura rezervă ce-o impunem este, ca această literatură — fără să fie tezistă — să zidească sufletul, iar nu să-l destrame cu ispite *prea* terestre.

Prof. I. B. în M. Nu te supăra dacă-ţi mai amputăm din celece ne trimiţi. O facem şi din necesităţi tehnice. Şi-apoi vrem să ne dedăm colaboratorii cu vechea şi'nţeleapta deviză: Non multa, sed multum.

Sloc. în Ch. Poeziile nu merg. Din ele încearcă să transpire o simţire curată, versul însă e zidit stângaciu. Mai încercaţi, cu mai multă grije asupra formei.

POSTA ADMINISTRAŢIEI

Ierom. Gh. în C. Ne-aţi restituit revista cu observarea: „nefiind familişti nu o putem abona". Iar factorul poştal, mai isteţ, ne roagă să V'o trimitem totuşi, c'o să Vă folosească Sf. Voastre şi celor pe cari trebue să-i luminaţi pentru a duce o cât mai creştinească şi mai românească viaţă familiară. Numărul acesta Vi-l mai trimitem, numai pentru a avea putinţa să citiţi această notiţă.

Câţiva cititori ne-au restituit al şaptelea număr al revistei. După cea mai dreaptă judecată, asta nu merge. O jumătate de an de jertfă din partea noastră e suficient. Mai mult nu ne poate pretinde nime. Prin urmare, dacă cineva ne mai restitue revista, după o jumătate de an, să ne trimită şi preţul abonamentului pe timpul în care a primit o. Aşa e cu dreptate. Nu?

VIAŢA ILUSTRATĂ

REVISTA DE FAMILIE

APARE LUNAR

SUB AUSPICIILE „FRAŢIEI ORTODOXE ROMÂNE", SECŢIA SIBIU

ABONAMENTUL PE UN AN 200 LEI. PE O JUMATATE DE AN 100 LEI. UN NUMĂR 20 LEI

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA: SIBIU, ACADEMIA TEOLOGICĂ „ANDREIANĂ"

ABONAMENTE SE POT FACE ŞI LA LIBRĂRIA ARHIDIECEZANĂ, SIBIU

O creştinească rugăminte către cetitori:

Trimiteţi-ne cât mai grabnic abonamentul măcar pe o jumătate de an (100 Lei).

ADMIN. REVISTEI „VIAŢA ILUSTRATĂ"

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Autorii şi editurile cari vor să li se anunţe cărţile sau revistele în „Viaţa Ilustrată", vor trimite redacţiei noastre câte un exemplar din aceste cărţi sau reviste.

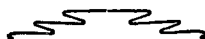
Recomandând „Viaţa Ilustrată" prietinilor D-Voastră, ne veţi ajuta s'o scoatem mai bogată şi mai ieftină.

Celuice ne face 10 abonamente plătite înainte, îi trimitem revista gratuit.

La trimiterea banilor pentru abonament rugăm să arătaţi şi numărul sub care primiţi revista.

TIPARUL TIPOGRAFIEI ARHIDIECEZANE SIBIU

IN ACEST NUMĂR:

BCU Cluj / Central University Library Cluj

PENTRU COLABORATORI

Revista se pune sub tipar totdeauna la 15 ale lunei. Domnii colaboratori sunt rugaţi să-şi trimită manuscrisele până la această dată. Rugăm articole scurte, scrise citeţ, pe o singură pagină a hârtiei. Intrucât e posibil, dorim ilustraţii (fotografii) la text. Ordinea articolelor e determinată de necesităţi tehnice, nu de alte consideraţii. — Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Primim spre publicare cronici despre evenimentele culturale şi sociale din oricare parte a ţării. Aceste cronici trebue să fie însă însoţite de fotografii.

